

BIULETYN
ARCHIWUM
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr 29

WARSZAWA 1986

BIULETYN
ARCHIWUM
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr 29

WARSZAWA 1986

Przygotowuje zespół pracowników Archiwum PAN:

Stanisław Chankowski (Sekretarz Redakcji), Zygmunt Kolankowski (Redaktor), Kazimierz Krzos.

Adres Redakcji: Archiwum PAN, 00-330 Warszawa, Nowy Świat 72

Hanna Dymnicka-Wołoszyńska

DRUGIE POSIEDZENIE GRUPY ROBOCZEJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ DO OPRACOWANIA INFORMACJI RETROSPEKTYWNEJ W ARCHIWACH AKADEMII NAUK KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH

W dniach 16-20 czerwca 1986 odbyło się w Bratysławie drugie posiedzenie grupy roboczej do opracowania zagadnienia informacji retrospektywnej. W spotkaniu tym uczestniczyli przedstawiciele archiwów akademii nauk: Bułgarii, Czechosłowacji /Czechosłowackiej AN i Słowackiej AN/, NRD, Polski i ZSRR - łącznie 14 osób. Głównym przedmiotem obrad, ustalonym na pierwszym posiedzeniu grupy w Bratysławie w dniach 9-14 XII 1984 r. był problem stosowanych w tych archiwach specyficznych metod zapewnienia dostępu do zespołów archiwalnych. Podczas pięciu posiedzeń roboczych ogłoszono 7 referatów i 1 komunikat. Tytuły ich zostały wymienione w załączonej rezolucji, uchwalonej na posiedzeniu.

Referaty Natalii Mitriakowej /Archiwum AN ZSRR/ i Eleny Nonczewej /Archiwum BAN/ dotyczyły doskonalenia aparatu naukowo-informacyjnego i podnoszenia efektywności informacji archiwalnej w tych placówkach. N. Mitriakowa poinformowała uczestników o wprowadzeniu w r. 1981 nowego schematu klasyfikacji akt, opartego na systemie dziesiętnym i wiążącej się z tym konieczności opracowania nowych wykazów akt dla placówek akademii. Schemat ten jest również wykorzystywany jako podstawa katalogu systema-

tycznego. Klasyfikacja dokumentów spuścizn po uczonych w Archiwum AN ZSRR będzie opierać się również na nowej instrukcji, nad którą obecnie prowadzi się prace. Porządkowanie spuścizn zaczyna się od oceny wartości ich materiałów. W archiwum powinno się przechowywać to, co ma wartość historyczną, naukową i praktyczną, nie zostawia się tu jednak dokumentów powtarzających się, zachowanych w placówkach akademii. Oceny materiałów dokonują niekiedy zaproszeni specjaliści. W dyskusji zaznaczono, że wnioski w tej kwestii powinien stawiać pracownik, porządkujący spuściznę. Niezbędna była ocena rękopisów nie drukowanych, których wartość jest różna. Korespondencja, zawarta w spuściznach w Archiwum AN ZSRR, porządkowana jest według zagadnień, a w przypadkach gdy nie jest to możliwe, układa się ją alfabetycznie według autorów listów. Szczególną uwagę poświęca się korespondencji wybitnych uczonych.

E. Nonczewa w swoim referacie scharakteryzowała formy inwentarzy jako informatorów o zawartości materiałów archiwalnych w Archiwum BAN. Są to inwentarze ciągłe, pisane na formularzach standardowych oraz inwentarze kartkowe. Inwentarze na zunifikowanych formularzach są sporządzane w placówkach, w których działają komórki metodyczne. 120 placówek BAN przekazuje zatem do Archiwum akta uporządkowane wraz z inwentarzami. Inwentarze te oparte są na wykazach akt, opracowanych dla wszystkich komórek organizacyjnych Akademii. Podstawą dawniejszych wykazów była struktura organizacyjna, a od r. 1974 obowiązuje zasada funkcji placówki. Do inwentarzy są opracowywane poszczególne wybrane rzędy - indeks geograficzny i osobowy.

Kolekcje i materiały fotograficzne ujęte są w inwentarzach kartkowych. Każda kartka zawiera opis całej jednostki, a nie poszczególnych dokumentów. Ponadto istnieje katalog materiałów fotograficznych, zawierający informacje bardziej szczegółowe, na kartkach dwóch rodzajów - dotyczących tematu fotografii oraz każdej przedstawionej na niej osoby.

Piotr Swiraczew wygłosił komunikat o prowadzonej w Archiwum BAN kartotece twórców zespołów pochodzenia prywatnego z dziedziny nauki. Obejmuje ona członków Akademii i nowomianowanych profesorów. Jest ułożona alfabetycznie według nazwisk i informuje o materiałach uczonego często znajdujących się w różnych placówkach. Podaje także wiadomości o jednokrotnym czy wielokrotnym przekazywaniu akt do archiwum. Materiały przekazane do Archiwum objęte są spisem zespołów.

Na szczególną uwagę zasługiwał referat A. Miśkovej i J. Schwippela, omawiający prace, podjęte nad przygotowaniem deskryptorowego słownika do opracowania indeksów do zespołów archiwalnych w Centralnym Archiwum Czechosłowackiej Akademii Nauk. Prace te wynikły z krytycznych rozważań nad potrzebą ulepszenia dotychczas istniejącego aparatu informacyjnego i nad możliwością wprowadzenia nowoczesnej techniki elektronicznego przetwarzania danych oraz przejścia do zautomatyzowanego systemu wyszukiwania informacji.

Aparat informacyjny w Archiwum Czechosłowackiej AN składa się z klasycznych pomocy, jak spisy, inwentarze, katalogi oraz kartoteki, zawierające dane o placówkach a-

akademii i towarzystwach naukowych, członkach akademii itp. Ostatnio opracowuje się katalog do protokołów posiedzeń Prezydium CzSAN. Ma on formę indeksu rzeczowego, geograficznego i osobowego, który obejmuje wszystkie zagadnienia, związane z działalnością Prezydium. Doświadczenia wynikające z pracy nad tym katalogiem, jak również nad pomocami do zespołów pochodzenia kancelaryjnego i prywatnego doprowadziły do nowej oceny dotychczasowego poziomu indeksów w Archiwum CzSAN. Indeksy te można udoskonalić przez opracowanie słownika deskryptorowego, zawierającego zestaw podstawowych słów kluczowych - haseł, co pozwoli na wykluczenie subiektywności przy ich wyborze, ujednolicenie stosowanej terminologii i wyeliminowanie synonimów. Deskryptory czyli podstawowe jednostki leksykalne, będą również wyzyskane przy opisie jednostki archiwalnej. Ponadto słownik określi askryptory, czyli hasła, których użycie powinno być wykluczone w indeksach, czy opisach jednostek. Przy każdym z nich są odsyłacze do pojęcia podstawowego.

Eksperymentalnie opracowano część indeksu obejmującego literę P. Słowa zaczynające się na tę literę należą do najczęściej występujących w terminologii archiwalnej i stanowią ok. 17% wyrazów, zawartych w "Słowniku Języka Czeskiego". Przy opracowaniu tego wzorca zastosowano następującą metodę: dokonano wyboru inwentarzy, zawierających słowa rzeczowe dotyczące podstawowych prac kierownictwa i administracji CzSAN oraz wybranych kolegów naukowych; ponadto uwzględniono inwentarze akt sześciu waż-

niejszych instytutów i dwóch spuścizn pouczonych. Uzyskano w ten sposób 158 podstawowych jednostek leksykalnych, które następnie zestawiono z innymi pomocami, jak "Przewodnik po zespołach Archiwum CzSAN", "Rubrykator międzynarodowego systemu informacji naukowo-technicznych", "Międzynarodowa klasyfikacja dziesiąta", "Słownik piśmiennego języka czeskiego" oraz "Słownik synonimów i frazeologii". Cały materiał leksykalny został podzielony na deskryptory oraz askryptory ułożone alfabetycznie. Askryptory zaopatrzone w odsyłacze do odpowiednich deskryptorów lub określenie "ekwiwalent".

W końcowych wnioskach referatu stwierdzono, że opracowanie słownika deskryptorowego odpowiada potrzebom i możliwościom placówki. Powinien on przyczynić się do podniesienia poziomu pomocy archiwalnych w Archiwum CzSAN oraz zwiększenia efektywności pracy, a w przyszłości ułatwić przejście od tradycyjnych pomocy archiwalnych do zautomatyzowanego systemu informacji. Wady i zalety tego słownika ujawnią się w praktyce, istnieją jednak możliwości wprowadzenia dopełnień i poprawek.

W dyskusji podkreślono, że Archiwum CzSAN weszło na drogę perspektywiczną przez rozpoczęcie prac przygotowawczych do przejścia do nowoczesnego systemu maszynowego wyszukiwania informacji.

Tematem referatu Lidii Kamencovej było zagadnienie inwentarza jako najbardziej użytecznej formy udostępniania materiałów archiwalnych w Centralnym Archiwum SAN. Autorka wymieniła różnorodne rodzaje inwentarzy: tymczasowy - do

zespółów otwartych; ostateczny - który powstaje po zamknięciu zespołu, częściowy - obejmujący tylko fragment zespołu, np. dział; ujednolicony - dający pojęcie o zespołach podobnego typu; pogiębiony - szczegółowością i bogactwem zapisu przybliżony do danych katalogowych.

Funkcje inwentarza i metody jego opracowania są tu określone w podobny sposób, jak stosuje się w praktyce Archiwum PAN. Części składowe inwentarza stanowią wstęp, spis jednostek i aparat pomocniczy - wykaz skrótów oraz indeks osobowy, miejscowości i przedmiotowy. Ponadto w referacie omówiono zasady tworzenia i opisu jednostek w materiałach archiwalnych różnego typu, uwzględniając również nietradycyjne nośniki informacji, jak filmy, płyty i taśmy magnetofonowe.

Ilse Speigner z Centralnego Archiwum AN NRD przedstawiła zagadnienie opracowania zespołów akt z lat 1812-1945, wchodzących w skład działu II. Największy z nich - to zespół akt Pruskiej Akademii Nauk. Zachowano tu dawny układ materiałów, nieznacznie go modernizując. Według systemu przyjętego w r. 1898 akta te zawarte były w 13 grupach, potem według podobnej zasady podzielono je na 17 grup. Obok akt centralnej registratury zachował się tzw. zbiór manuskryptów Akademii, obejmujący publikacje, rozprawy, sprawozdania, materiały dotyczące badań naukowych, akta finansowe i spuścizny. Zbiór ten w trakcie prac porządkowych zlikwidowano, dzieląc materiały według przynależności organizacyjnej i dołączając do odpowiednich grup akt w działach I /okres 1700 - 1812/ i II. Spuścizny wy-

łączono do działu spuścizn. Dane o osobach, wymienionych w tytułach jednostek, weszły do ogólnej kartoteki bio-bibliograficznej istniejącej w Archiwum.

Przeprowadzono również ekspertyzę wartości wyłączając personalia nie mające znaczenia i prace o charakterze nie naukowym. Autorka stwierdziła jednak konieczność poważnego postępowania przy brakowaniu akt. W r. 1893 Akademia przekazała do archiwum państwowego materiały finansowe - podkłady buchalteryjne, pokwitowania itp. Tam dokonano ich kolejnej oceny i wydzielono ważniejsze. Akta przeznaczone do wybrakowania /ok. 10 mb/ nie zostały od razu oddane na zniszczenie i zachowały się dotychczas, stanowiąc poważne źródło do historii socjalnej Akademii; są one często wykorzystywane.

Delegacja Archiwum PAN przedstawiła dwa referaty dotyczące aparatu naukowo-informacyjnego do akt instytucji naukowych, poprzedzających powstanie Polskiej Akademii Nauk.

Zofia Bonarowska omówiła istniejące pomoce archiwalne do 2 podstawowych zespołów przechowywanych w Oddziale Krakowskim Archiwum PAN: Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i Polskiej Akademii Umiejętności. Należą do nich: karty zespołu, opis w przewodniku, inwentarze /ciągły drukowany dla akt TNK i kartkowy inwentarz zespołu PAU/ oraz pomoce wyższego rzędu. Są to indeksy sporządzone częściowo w kancelarii wymienionych instytucji, częściowo zaś w Archiwum PAN - rzeczowe i osobowe do niektórych grup akt oraz korespondencji - dzienniki podawcze wraz z indeksami

osobowym, rzeczowym i geograficznym. Następnie Z. Bonarowska przedstawiła plan prac Oddziału zmierzających do udoskonalenia aparatu naukowo-informacyjnego do wymienionych zespołów. Najpoważniejszą z nich jest opracowanie inwentarza ciągłego, książkowego, do zespołu akt PAU, ponadto rozbudowanie systemu indeksów osobowych, rzeczowych i geograficznych do tych grup akt, które są ich pozbawione. Istniejące indeksy będą wymagać zweryfikowania i dostosowania odsyłaczy do nowego inwentarza.

Podczas dyskusji uznano, że aparat naukowo-informacyjny do akt towarzystw naukowych w Oddziale Krakowskim APAN jest ciekawym przykładem wykorzystania dawnych pomocy kancelaryjnych we współczesnej pracy archiwalnej. Stwierdzono, celowość zachowania wyników pracy starych kancelarii i sporządzonych w nich pomocy. Obecni archiwiści /czescy, słowaccy, bułgarscy/ dali przykłady znajdujących się w ich archiwach zespołów, prowadzonych systemem chronologiczno-numerycznym z pomocami w postaci dzienników. Dalsze prace nad ulepszeniem aparatu informacyjnego w Oddziale Krakowskim powinny udoskonalić formy wprowadzone w dawnej kancelarii i rozwinąć dotychczasowy system.

Referat Hanny Dymnickiej-Wołoszyńskiej dotyczył materiałów archiwalnych, przechowywanych w zasobie Archiwum PAN w Warszawie. Scharakteryzowała ona aparat naukowo-informacyjny do zamkniętych zespołów akt towarzystw naukowych, poprzedzających powstanie Polskiej Akademii Nauk - Kasy im. J. Mianowskiego i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, uwzględniła także otwarty zespół akt Polskiego To-

warzystwa Historycznego. Po krótkim wstępie historycznym w referacie omówiony został system pomocy archiwalnych do tych zespołów, opracowany w Archiwum PAN. Podstawową formą informacji retrospektywnej o zawartości omawianych zespołów są inwentarze książkowe. Objęte nimi akta posiadają układ strukturalno-funkcjonalny. Są one zachowane szczerunkowo do r. 1939 i wobec braku pomocy kancelaryjnych z tego okresu nie było celowe podejmowanie próby odtworzenia dawnego systemu kancelaryjnego. W dalszym ciągu referat omawiał plan układu akt w zespołach, zasady opisu jednostek, które są najważniejszym elementem inwentarza oraz wstęp do inwentarza, spełniający ważną funkcję informacyjną przewodnika po zespole. W części końcowej zostały wymienione pomoce wyższego rzędu w postaci indeksu do niektórych grup akt w zespołach Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz rotulusy pochodzenia kancelaryjnego, zachowane w znacznej liczbie jednostek TNW z lat 1907-1939. Wobec fragmentarycznego lub szczerunkowego stanu zachowania akt zespoły te zawierają niepełne, a nieraz skąpe informacje o organizacji, dziejach i kierunkach działalności wymienionych instytucji. Czynniki te powodują, że akta działu I pod względem ich wykorzystania zajmują w Archiwum PAN drugie miejsce po materiałach pochodzenia prywatnego. Aparat naukowo-informacyjny do akt tego działu mimo swego tradycyjnego charakteru w ciągu wieloletniej praktyki Archiwum PAN w zakresie udostępniania okazał się użyteczny i przydatny.

Uczestnicy posiedzenia uznali, że referaty delega-

cji Archiwum PAN przedstawiły interesujące przykłady opracowania materiałów pochodzenia kancelaryjnego z zakresu organizacji nauki. Materiały te mają swoją specyfikę, którą trzeba wziąć pod uwagę przy ich opracowaniu i nie można tu nakreślić sztywnych zasad, których ściśle należałoby się trzymać. Sporządzanie pomocy wyższego rzędu jest celowe i wskazane byłoby rozbudować je dla akt TNW. Sformułowano też sugestie, zalecające publikowanie akt towarzystw, np. protokołów posiedzeń zarządów, przy czym mógłby być przydatny wstęp do inwentarza. Wobec fragmentaryczności zespołów przechowywanych w Warszawie poruszone kwestię możliwości korzystania z materiałów zastępczych. Badacz może znaleźć je w wydawnictwach drukowanych towarzystw, jak roczniki, sprawozdania z posiedzeń oraz prace i wydawnictwa poszczególnych wydziałów i komisji. W spuściznach bywają także materiały związane z działalnością uczonych w towarzystwach naukowych, m.in. ich korespondencja.

Kierujący pracami grupy roboczej dr Josef Klačka /Archiwum SAN/ stwierdził, że współpraca archiwów akademii nie powinna ograniczać się tylko do referowania stanu prac w poszczególnych archiwach, lecz powinna prowadzić do wypracowania ustaleń metodycznych, możliwych do przyjęcia przez wszystkie te instytucje.

Wyniki obrad omawianej grupy zostały ujęte w rezolucji, której tekst został niżej załączony. Główne jej postanowienia zakładają opracowanie projektu dwóch instrukcji metodycznych. W pracach tych przewidziano również

czynny udział Archiwum PAN, dla którego wynikają stąd konkretne zadania rolące:

1. Sporządzenie projektu instrukcji opracowania zespołów akt towarzystw naukowych poprzedzających powstanie akademii nauk do 30 czerwca 1989 r., w oparciu o materiały nadesłane przez inne archiwa akademii nauk do połowy 1988 r. oraz własne doświadczenia w tym zakresie.
2. Przygotowanie i przesłanie do Archiwum Bułgarskiej AN materiałów do instrukcji opracowania zespołów kancelaryjnych akademii nauk do połowy 1988 r.

Zadania te zostały przedyskutowane i zaakceptowane na posiedzeniu Kolegium Archiwum PAN w dniu 15 października 1986 r.

REZOLUCJA

GRUPY ROBOCZEJ DO SPRAW BUDOWY SYSTEMU INFORMACYJNEGO
APARATU ARCHIWÓW AKADEMII NAUK

W dniach 16 - 20 czerwca 1986 r. odbyło się w Bratysławie drugie robocze posiedzenie, w którym uczestniczyli: z Archiwum AN ZSRR - Natalia Markowna Mitriakowa, z Naukowego Archiwum BAN - Piotr Swiraczew i Elena Nonczewa z Centralnego Archiwum AN NRD - Ilse Speigner, z Archiwum PAN - Hanna Dymnicka-Wołoszyńska i Zofia Bonarowska, z Centralnego Archiwum CzsAN - Lubosz Novy, Jindřich Schwiappel, Alena Miškova i Magda Novakova oraz z Centralnego Archiwum SAN - Josef Klačka, Lidia Kamencova, Jarmila Charvatova i Aleksandra Marčokova.

Posiedzenie odbyło się zgodnie z planem roboczej działalności w zakresie budowy systemu informacyjnego aparatu archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych.

Podczas posiedzenia wystąpili: N.M. Mitriakowa z referatem: pt. Aparat naukowo-informacyjny, klasyfikacja dokumentów i ich rola w podnoszeniu efektywności archiwalnej informacji w Archiwum AN ZSRR; A. Miškova i J. Schwiappel na temat: Deskryptorowy słownik do opracowania indeksów do zespołów archiwalnych w Centralnym Archiwum CzsAN; E. Nonczewa i P. Swiraczew na temat: Aparat naukowo-informacyjny Archiwum BAN i Kartoteka twórców zespołów w Naukowym Archiwum BAN; H. Dymnicka-Wołoszyńska na temat: Aparat naukowo-informacyjny do zespołów archiwalnych to-

warzystw naukowych w Archiwum PAN; Z. Bonarowska na temat: Naukowo-informacyjny aparat do zespołów Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i Polskiej Akademii Umiejętności; I. Speigner na temat: Opracowanie zespołów z okresu kapitalizmu w Centralnym Archiwum NAN; L. Kamencova na temat: Inwentarz archiwalny - najbardziej użyteczna forma udostępniania materiałów archiwalnych w Centralnym Archiwum SAN.

Dyskusja nad wygłoszonymi referatami wykazała, że w niektórych kierunkach starano się wypełnić części zadań roboczej grupy przez opracowanie następujących zaleceń metodycznych:

1. Celem lepszego wykorzystania zespołów instytucji będących prawnymi poprzednikami akademii nauk i wypełnienia nowych zadań nauki, należy opracować do r. 1989 instrukcję metodyczną systematyzacji materiałów archiwalnych i sporządzania inwentarzy tych zespołów;
2. Opracować instrukcję metodyczną systematyzacji materiałów i sporządzania inwentarzy zespołów pochodzenia kancelaryjnego /z okresu działalności współczesnych akademii nauk/, aby umożliwić wykorzystanie dokumentów archiwalnych zgodnie z obecnymi potrzebami badań naukowych i działalności prognostycznej.

Zadania te zostaną wykonane w ten sposób, że Archiwum PAN, które opracowuje zadanie 1, otrzyma do 30 czerwca 1988 r. od archiwów akademii nauk ZSRR, NRD, CzsAN i SAN pisemne informacje o dotychczasowych formach systematyzacji

cji materiałów i sposobach zapewnienia dostępności zrzep-
 łów ich prawnych poprzedników. Na ich podstawie opracuje
 do 30 czerwca 1989 r. propozycję instrukcji metodycznej.
 Podobnie zadanie nr 2 wykona Naukowe Archiwum BaN w taki
 sposób, że pozostałe archiwa w terminie przyjętym dla za-
 dania: 1) prześlą informacje i Archiwum BaN do 30 czerwca
 1989 r. opracuje projekt instrukcji metodycznej.

W celu podniesienia efektywności udostępniania zes-
 polów grupa robocza będzie zajmować się możliwościami wy-
 korzystania nowoczesnej techniki w pracy archiwów akade-
 mii i uogólnienia pozytywnych doświadczeń przy opracowa-
 niu szczególnie ważnych dokumentów.

Grupa robocza upoważnia koordynatora do przedstawi-
 enia informacji o jej dotychczasowej działalności podczas
 VII konferencji archiwów akademii krajów socjalistycznych
 w 1987 r. w Moskwie.

Następne posiedzenie grupy roboczej przewiduje się w
 drugiej połowie 1989 r.; miejsce i termin ustali się na
 VII konferencji w 1987 r. w Moskwie. Członkowie grupy
 roboczej zapewnią swój udział w posiedzeniu na zasadzie
 wzajemnej wymiany, albo na koszt własnej Akademii.
 Bratysława, 20.06.1986 r.

Koordynator: Centralne Archiwum SAN /-/ J.Klačka

AN ZSRR: N.M.Mitriakowa

AN BRL: P.Swiraczew, E.Nonczewa

AN NRD: I.Speigner

AN PRL: H.Dymnicka-Wołoszyńska, Z.Bonarowska

CzSAN: J.Schwippel

SAN: L.Kamencova

Tłumaczyła: Hanna Dymnicka-Wołoszyńska

Alina Gryciuk
 Warszawa

II MIĘDZYNARODOWA LETNIA SZKOŁA ARCHIWISTÓW AKADEMII NA- UK KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH /BAKU 4 - 12 IX 1986 r./

W dniach 4-12 IX 1986 r. w ramach współpracy archi-
 wów akademii nauk krajów socjalistycznych odbyła się w
 Baku druga międzynarodowa i wszechzwiązkowa letnia szkoła
 archiwistów, zorganizowana przez Archiwum Akademii Nauk
 ZSRR i Centralne Archiwum Naukowe Azerbejdżańskiej SRR.

W szkole brało udział ok. 150 osób. Najliczniejszą
 ciekawą gospodarzy była czteroosobowa reprezentacja Czecho-
 słowacji; z Archiwum Czechosłowackiej AN w Pradze przyby-
 li: N. Kmochova i V. Podaný, zaś z Centralnego Archiwum
 Słowackiej AN w Bratysławie - dr J.Klačka i L. Kamencova.
 Trzyosobowej grupie przedstawicieli AN NRD przewodniczyła
 dyrektor Centralnego Archiwum AN NRD dr hab. Ch. Kirsten.
 Z Archiwum PAN w zajęciach szkoły uczestniczyli: dr A.Gry-
 ciuk i mgr E.Sztraj, zaś z Archiwum Naukowego Bułgarskiej
 AN - W. Welkow. Pozostałymi uczestnikami byli pracownicy
 Archiwum Akademii Nauk ZSRR, archiwów akademii poszczegól-
 nych republik związkowych i akademickich archiwów zakła-
 dowych¹. Zajęcia szkoły odbywały się w języku rosyjskim.
 Obrady toczyły się w Domu Pracy Twórczej Pisarzy w Szu-
 wiljanach /26 km od Baku/ w serdecznej atmosferze, która
 w połączeniu z gościnnością azerbejdżańskich gospodarzy
 stworzyła b.dobre warunki pracy wynikającej z bogatego
 programu.

Otwarcia szkoły dokonał Sekretarz Naukowy Akademii

Nauk Azerbejdżańskiej SRR, członek-korespondent A.A. Nadirow. Głównym tematem była problematyka gromadzenia, oceny wartości i naukowo-technicznego opracowania materiałów archiwalnych. Wysłuchano 15 referatów i 11 komunikatów poświęconych zarówno zagadnieniom ogólnym jak i pewnym ustaleniom szczegółowym z zakresu prac nad różnymi rodzajami dokumentacji.

W grupie referatów o znaczeniu ogólnym wymienić należy 3 wystąpienia: N.M. Mitriakowej - "Zadania służby archiwalnej Akademii Nauk ZSRR w świetle uchwał XXVII Zjazdu KPZR", Z.A. Siłajewej - "Kancelaria i archiwum zakładowe - problemy metodyczne dotyczące obiegu dokumentów i zarządzania materiałami archiwalnymi" oraz G.I. Proniny - "Organizacja nadzoru i gromadzenia dokumentacji w archiwach akademickich". Z pozostałych wystąpień szczególnym zainteresowaniem słuchaczy cieszył się wykład W.A. Czernycha o działalności Komisji Archeograficznej AN ZSRR w zakresie zbierania i opracowania zabytków piśmiennictwa.

Problematyce opracowania i publikacji zespołów pochodzenia prywatnego poświęcono 3 wykłady². Przedstawiono też referaty na temat gromadzenia, ewidencjonowania, zabezpieczania i udostępniania dokumentacji filmowej i fotograficznej³. Natomiast D.P. Erastowa, dyrektor Laboratorium Konserwacji i Restauracji Dokumentów mówiła o technicznym zabezpieczaniu materiałów archiwalnych w archiwach Akademii Nauk ZSRR.

Delegacja polska przedstawiła uwagi A. Gryciuk poświęcone nadzorowi nad narastającym zasobem archiwalnym

Polskiej Akademii Nauk w świetle ustawy z 14 VII 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

Organizatorzy przygotowali bogaty program wycieczek do różnych instytucji kulturalnych i naukowych. Poza zwiedzaniem Muzeum Historii Azerbejdżanu, Muzeum Kobierców i Sztuki Ludowej, Zespołu Pałacowego "Szirwanszacha" i Muzeum Sztuki im. Rustama Mustafajewa na szczególne podkreślenie zasługują wizyty w Zbiorze Rękopisów Republiki Azerbejdżanu /"Rukopisnyj Respublikanskij Fond"/ z bogatymi zbiorami starodruków i rękopisów z II-XVI w. oraz w Centralnym Naukowym Archiwum Akademii Nauk Azerbejdżańskiej SSR.

Archiwum to podlega bezpośrednio sekretarzowi Akademii, którym obecnie jest członek-korespondent, A.A. Nadirow. Mieści się ono w gmachu Prezydium Akademii Nauk przy ul. Komunistycznej w centrum Baku. Powierzchnia magazynowa na parterze i I piętrze wynosi ok. 100 m². Magazyny są wyposażone w tradycyjne regały metalowe, wszystkie materiały archiwalne przechowywane są w pudłach. Na zasób archiwalny liczący ok. 20 tys. j.a. składają się akta proveniencji kancelaryjnej Prezydium Akademii i instytucji naukowych szczebla republikańskiego, 35 spuścizn uczonych azerbejdżańskich /gromadzonych dopiero od dwóch lat/, materiały archiwalne dotyczące flory i fauny Azerbejdżanu oraz zabytków kultury materialnej. Archiwum zatrudnia 6 osób oraz 2 pracowników naukowych oddelegowanych z Instytutu Historii AN Azerbejdżańskiej SSR.

Uczestnicy szkoły wykorzystali pobyt w Baku także na zwiedzanie zabytków tego pięknego i jedyne w swoim rodzaju miasta.

P r z y p i s y

- 1 Instytut Badań Socjologicznych AN ZSRR, Instytut Archeologiczny AN ZSRR, Instytut Historii AN Azerbejdżańskiej SRR, Instytut Literatury Rosyjskiej AN ZSRR, Zbiór Rękopisów Litewskiej SRR i inne.
- 2 K.R. Kiazimowska, Spuścizny archiwalne działaczy kultury i nauki - zabytkami kultury narodowej. G.L. Sawina, Problemy publikacji spuścizn archiwalnych, I. P. Starowierowa, Opracowanie zespołów pochodzenia prywatnego w Archiwum AN ZSRR.
- 3 N.G. Fiszewa, Gromadzenie, ewidencja, zabezpieczanie i udostępnianie dokumentacji kino-foto w Centralnym Państwowym Archiwum Dokumentów Kino-Foto Azerbejdżańskiej SRR; R.W. Wasiliewa, Problemy gromadzenia, ewidencji, zabezpieczania i udostępniania dokumentacji fotograficznej w archiwum Oddziału Leningradzkiego Instytutu Archeologii AN ZSRR.

INWENTARZE ARCHIWALNE

W 29 numerze Biuletynu Archiwum PAN publikujemy 4 inwentarze spuścizn archiwalnych. Dwie spośród tych spuścizn stanowią świadectwo działalności polskich wynalazców i inżynierów pracujących głównie poza granicami kraju, twórcą trzeciej spuścizny był popularyzator osiągnięć polskich twórców techniki, czwarta zaś zawiera cenne materiały dotyczące odradzania się i organizacji uczelni warszawskich w okresie i po zakończeniu I wojny światowej.

Pierwszy inwentarz, spuścizny polskiego konstruktora samolotów i łodzi podwodnych Stefana Drzewieckiego /1844-1938/ obejmuje 23 jednostki. Opracowała go mgr Bożena Krzyżtoporska.

Drugi inwentarz ukazuje materiały polskiego inżyniera, m.in. twórcy linii kolejowych w Peru, Władysława Folkierskiego /1841-1904/. Materiały podzielone zostały na 23 jednostki opatrzone 2 aneksami.

Trzeci z kolei inwentarz spuścizny popularyzatora nauki i techniki oraz biografa niektórych postaci historycznych, Alfreda Liebfelda /1900-1977/ liczy 57 jednostek i 3 aneksy. Stanowi on opracowanie zbiorowe pod kierunkiem mgr H. Dymnickiej-Wołoszyńskiej.

Ostatni wreszcie inwentarz materiałów profesora chemii na Politechnice Warszawskiej, Tadeusza Miłobędzkiego /1873-1959/ obejmuje 44 jednostki wraz z 2 aneksami. Opracowany w ramach prac szkoleniowych praktykantów Archiwum PAN, przygotowany został do publikacji przez Redakcję.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY WYSTĘPUJĄCE W INWENTARZACH

b.d.	- bez daty	masz.	- maszynopis
druk.	- drukowany	min.	- ministerstwo
egz.	- egzemplarz	odb.	- odbitka
fot.	- fotografia	ok.	- około
fotok.	- fotokopia	opr.	- oprawne
j.	- jednostka	oryg.	- oryginał
jęz.ang.	- język angielski	popr.	- poprawiony
jęz.czeski	- język czeski	powiel.	- powielany
jęz.franc.	- język francuski	rkp	- rękopis
jęz.hiszp.	- język hiszpański	s.	- strona
jęz.lac.	- język łaciński	sz.	- szyte
jęz.niem.	- język niemiecki	TNW	- Towarzystwo Naukowe Warszawskie
jęz.pol.	- język polski	w.	- wiek
jęz.ros.	- język rosyjski	zob.	- zobacz
jęz.węg.	- język węgierski		
jęz.wł.	- język włoski		
j.w.	- jak wyżej		
k.	- karta		
l.	- /w korespondencji/ list		
l.	- luźne		

Bożena Krzyżtoporska
Warszawa

MATERIAŁY STEFANA DRZEWIECKIEGO

Stefan Drzewiecki urodził się 26 VII 1844 r. we wsi Kunka pow. hajszyńskiego na Podolu jako syn Karola Drzewieckiego, literata. Nauki początkowe pobierał w domu rodziców, następnie w Paryżu, gdzie ukończył szkołę średnią. W 1863 r., prawdopodobnie w związku z wybuchem powstania styczniowego, przerwał studia w École Centrale w Auteil i powrócił do kraju.

Zamiłowanie do techniki skierowało go ponownie do Paryża, gdzie w 1867 zbudował pierwszy licznik kilometrowy /taximètre/.

Z chwilą wybuchu wojny francusko-pruskiej w roku 1870, Drzewiecki ponownie wrócił do kraju. Następnie przebywał w Wiedniu, gdzie od 1872 r. pracował nad szeregiem wynalazków; w rok później na światowej wystawie wiedeńskiej 1873 r. otrzymał dwie nagrody za regulator paraboliczny dla maszyn parowych i cyrkiel do wykreślenia przekrojów stożkowych.

W 1874 r. na zaproszenie wielkiego księcia Konstantego udał się do Petersburga i tam opracował dromograf dla statków, służący do automatycznego wykreślenia drogi okrętów na mapie morskiej.

S. Drzewiecki interesował się żywo zagadnieniem żeglugi podwodnej. W 1877 roku w Odessie zbudował i wypróbował osobiście pierwszą łódź podwodną /jednoosobową/ zaś już w rok później, w Petersburgu, kierował budową 50 łodzi podwodnych, mogących pomieścić po cztery osoby. W tym samym czasie badał także lot ptaków i studiował mechanicz-

ne podstawy ich ruchu. Wygłosił na ten temat w 1885 roku odczyt w Cesarskim Towarzystwie Technicznym.

W 1887 r. S. Drzewiecki wyjechał ponownie do Francji, gdzie zajmował się teorią awiacji. Przewidywał on szybkie rozwiązanie zagadnienia praktycznego latania; w 1891 r. ogłosił na ten temat w Paryżu artykuł pt. "L'Aviation de demain" - oraz pracę pt. "Le vol plané". Bezskutecznie próbował założyć w Paryżu towarzystwo dla konstrukcji pierwszych aeroplanów. Jednocześnie w 1892 r. opracował teorię napędowej śruby morskiej, wreszcie w 1896 r. na konkursie projektów łodzi podwodnych otrzymał nagrodę dowództwa marynarki francuskiej /była to łódź z napędem elektrycznym/. W kilka lat później /1905/ w Petersburgu zajmował się budową nowego typu łodzi podwodnych z silnikiem spalinowym. Łódź ta została przyjęta przez marynarkę rosyjską. Opracowywał też nowe typy okrętów.

S. Drzewiecki kontynuował badania nad budową samolotu i w 1909 zbudował samolot ze stabilizacją automatyczną. W latach 1912 - 1917 przeprowadzał badania w laboratorium Eiffel'a nad teorią śmigła. W 1920 r. za swoją pracę pt. "Ogólna teoria śmigła" /Théorie générale de l'hélice /otrzymał nagrodę Francuskiej Akademii Nauk. W 1936 r. został mianowany członkiem zwyczajnym zamiejscowym Wydziału V /nauk technicznych/ Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

S. Drzewiecki był wielkim entuzjastą techniki, a techniki lotniczej w szczególności; ofiarował 16 tys. złotych na fundację, dla osób kształcących się w tej dziedzinie.

Stefan Drzewiecki zmarł w kwietniu 1938 r. w Paryżu. Materiały jego zakupione przez Archiwum PAN w 1963 r. od Heleny Lubińskiej, zostały uporządkowane we wrześniu 1969 r. przez mgr Bożenę Krzyżtoporską. Utworzono z nich 23 jednostki podzielone na 6 grup.

W grupie I - materiałów twórczości naukowej - spośród licznych prac naukowych S. Drzewieckiego w spuściźnie znalazło się tylko 8 pozycji, wśród nich 3 prace niepublikowane: "Pression statique d'une masse gazeuse", "Essai d'une explication aérodynamique de la sustentation des ailes d'avion au moyen de la théorie cinétique de l'air" oraz "Essai d'une interprétation cinétique de la Gravitation Universelle". Do prac naukowych dołączonych jest sporo wykresów i obliczeń.

Grupa II - materiałów działalności naukowej - zawiera jedynie 2 dyplomy powołujące S. Drzewieckiego na członka Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i na członka Towarzystwa Architektów Morskich w Londynie.

Materiały biograficzne - grupa III - liczą 4 jednostki; nie pozwalają one jednak na odtworzenie poszczególnych okresów życia twórcy spuścizny. Są to dyplomy dwóch odznaczeń i dwa zaświadczenia.

Grupa IV - korespondencja - zawiera wyłącznie 14 listów Yves Rocarda; Listy te nie mają charakteru czysto prywatnego; związane są z dyskusją na tematy naukowe, zawierają sporo wykresów i obliczeń.

Materiały o twórcy spuścizny - grupa V - obejmują 6 życiorysów S. Drzewieckiego oraz wykaz jego publikacji i wynalazków.

VI grupa - materiały obce - obejmuje przeważnie broszury dedykowane Drzewieckiemu. Wskazują to na jego kontakty z ich autorami. Materiał S. Drzewieckiego nadano układ rzeczowo-chronologiczny. Ze względu na ich niewielką ilość /0,12 mb./, w toku prac porządkowych tworzono jednostki małe, aby jak najlepiej ukazać zawartość spisu. W obrębie poszczególnych grup zastosowano układ chronologiczny, gdy zaś nie było to możliwe /np. w grupie V/ - alfabetyczny. Podobny układ zastosowano wewnątrz jednostek.

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA

1. Archiwum PAN, Materiały Stefana Drzewieckiego, sygn. 69 j.16.
2. Archiwum PAN, Materiały Alfreda Liebfelda, sygn. III-229, j.16.
3. Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego - Rok XXX W-wa, 1938, s.76-77 /tu pełna bibliografia prac/.
4. Drzewiecki P. - Stefan Drzewiecki, "Przegląd Organizacji" 1933., nr 1, styczeń.
5. Hołowiński A. - Krytyka i bibliografia., "Przegląd Techniczny", t.XXV; 1888 r.
6. Kucharzewski F. - O pracach teoretycznych Stefana Drzewieckiego, dotyczących szybowania w powietrzu, "Przegląd Techniczny" t. XI: 1909, nr 46, i t.XII: 1909, nr 48,
7. Kucharzewski F. - Piśmiennictwo techniczne polskie t. II, Warszawa 1921 s. 493, 494, 520.
8. Kucharzewski F. - Zasługi Stefana Drzewieckiego na po-

lu badań z dziedziny lotnictwa. "Przegląd Techniczny" t. LXV, nr 52, 23, XII, 1929

9. "Łódzki" /z portretom/ - nr 2 i 3, luty, maj 1927
10. Mała Encyklopedia Lotnicza - nr 17, 1936 r.
11. Politechnika Warszawska 1921-1925, Księga Pamiątkowa pod red. L. Staniewicza. Warszawa 1925, s.181.
12. Polski Słownik Biograficzny - T.V.: 1939-1946, s.421-422,
13. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN, t.III, 1963, s. 161.

PRZEGŁĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

Pozycja inwentarza

I. Prace naukowe	1 - 8
II. Materiały działalności naukowej	9 - 10
III. Materiały biograficzne	11 - 14
IV. Korespondencja wpływająca	15
V. Materiały o twórcy spuścizny	16 - 17
VI. Materiały obce	18 - 23
Aneks	

I. PRACE NAUKOWE

1. Pression statique d'une masse gazeuse /Ciśnienie statyczne masy gazowej/
B.d., masz., l., jęz.franc., k.14, 1 fotokopia
2. Essai d'une explication aérodynamique de la sustentation

tion des ailes d'avion au moyen de la théorie cinétique de l'air /Próba aerodynamicznego uzasadnienia statyczności skrzydeł samolotu przy pomocy teorii kinetycznej powietrza/

B.d., masz., jęz.franc., 1., k.63

3. Essai d'une interprétation cinétique de la Gravitation Universelle /Próba interpretacji kinetycznej ciśnienia powszechnego/

B.d., 3 egz. masz., jęz.franc., 1., k.63

4. Prévisions théoriques pour la régulation du moulinet Standart Y /Ustalenia teoretyczne dotyczące regulacji "moulinet Standart Y"/

Opis techniczny

B.d., rkp., jęz.franc., 1., k.2

5. J.w.

Rysunki, obliczenia

B.d., rkp., jęz.franc., 1., k.58

6. J.w.

Wykresy

B.d., rkp., jęz.franc., 1., k.44

7. Note au sujet de l'hélice autorégulatrice essayée à Chalais - Meudon /Uwaga o do samoregułującego się śmigła wypróbowanego w Chalais - Meudon/

B.d., masz., jęz.franc., 1., k.7

8. Note au sujet de la fatigue probable de l'aile du moulinet Y /Uwaga o prawdopodobnym zmęczeniu skrzydeł "moulinet Y"/

B.d., rkp., jęz.franc., 1., k.3.

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

9. Powołanie S.D. na członka przez Institution of Naval Architects w Londynie

1901, druk., 1., jęz.ang., k.1

10. Nominacja S.D. na członka zwyczajnego zamiejscowego Wydziału V /nauk technicznych/TNW

1936, masz., 1., k.2.

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

11. Zaświadczenie z École Centrale des Arts et Manufactures

1874, rkp., 1., jęz.franc., k.1

12. Zaświadczenie o otrzymaniu orderu w czasie wojny 1878
1879, rkp., k.2

13. Dokument o otrzymaniu orderu św. Włodzimierza za osiągnięcia w dziedzinie wojskowo-inżynierskiej

1882, rkp., k.1

14. Zaświadczenie o pracy w Ministère de l'Instruction Publique et des Beaux - Arts

1889, druk., 1., jęz.franc., k.1

IV. KORESPONDENCJA WPLYWAJĄCA

15. Rocard Yves

1927 - 1932, rkp., jęz.franc., 1.14, k.22

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCIZNY

16. Życiorysy S.D. napisane przez J. Bukowskiego, P. Drzewieckiego i Z. Kolankowskiego oraz autorów nie ustalonych, niektóre w kilku egz. Dołączony spis prac naukowych i wynalazków S.D.

B.d., rkp. i masz., 1., jęz. pol. i franc., k. 65

17. Yves Rocard - Uwagi dotyczące pracy S.D. na temat teorii kinetycznej.

B.d., rkp. i masz., 1., jęz. franc., k. 12

VI. MATERIAŁY OBCE

18. Bertin M. - Deuxième Note sur le principe des navires à flottaison cellulaire.

1905, druk., sz., jęz. franc., k. 3

19. Bertin M. - Lois générales du mouvement accéléré ou retardé du navire consécutif à un changement de puissance du moteur.

1901, druk., sz., jęz. franc., k. 5

20. Bertin M. - Sur la giration des navires.

1905, druk., sz., jęz. franc., k. 3.

21. Raffard N.J. - Yachts de course.

1860, druk., sz., jęz. franc., k. 20

22. Vietčinkin V.P. - Rasčet grebnowo vinta.

1913, druk., sz., jęz. ros., k. 25

23. Vietčinkin V.P. - Ob invarjantach grebnowo vinta.

1914, druk., sz., jęz. ros., k. 9

Maria Tajchman
Toruń

MATERIAŁY WŁADYSŁAWA FOLKIEKSKIEGO

/III-132/

Władysław Folkierski, inżynier kolejowy, fizyk i pedagog urodził się 25 X 1841 r. w Warszawie. Ojcem jego był Piotr Folkierski, właściciel dóbr Radonie k. Grodziska Mazowieckiego, matka - Barbara z Rydeckich, zmarła w 1843 r. W latach 1852/3-1858 W. Folkierski uczęszczał do gimnazjum gubernialnego w Warszawie. Po jego ukończeniu, za zezwoleniem władz rosyjskich udał się na studia za granicę. Początkowo studiował w Szkole Politechnicznej w Karlsruhe, na wydziale inżynierii pod kierunkiem prof. Redtenbachera; ukończył ją w 1863 r. Następnie wyjechał do Paryża na studia w École Nationale des Ponts et Chaussées. Równocześnie uczęszczał na wykłady z fizyki i matematyki na Sorbonie.

Na wieść o wybuchu powstania 1863 r. udał się do kraju i wstąpił do oddziału "Dzieci Warszawskich" L. Żychlińskiego. W wyniku udziału w licznych potyczkach dosłużył się rangi porucznika; po upadku powstania musiał opuścić kraj. Ponownie udał się do Paryża, gdzie kontynuował studia na Sorbonie, kończąc je uzyskaniem podwójnego licencjatu: z fizyki i z matematyki.

Od 1868 r. wykładał mechanikę i budowę mostów w Wyższej Szkole Polskiej w Paryżu /Szkola Montparnaska/ aż do jej zamknięcia w 1871 r. W 1870 r. został powołany na członka Towarzystwa Nauk Ścisłych w Paryżu, gdzie pracował początkowo jako jego sekretarz, następnie jako wice-

przewodniczący. Podczas wojny francusko-pruskiej 1870-1871 r. pozostawał W. Folkierski w Paryżu, gdzie powołany został do służby elektrotechnicznej w stopniu podporucznika inżynierii sztabu generalnego w forcie La Briche. W wyniku zasług położonych dla Francji udekorowany został w 1871 r. oficerskim krzyżem Legii Honorowej z przywilejami.

Podczas pracy w T.N.Ś. w Paryżu W. Folkierski opublikował pracę "Zasady rachunku różniczkowego i całkowego z zastosowaniami" /t.1.-1870, t.2.-1873. Nieco później opublikował jeszcze pracę "O równaniach różniczkowych, częściowych i jednoczesnych" /1873/

W 1873 r. W. Folkierski wyjechał do Peru, gdzie rozwinął działalność w kierunku zawodowym, administracyjnym i pedagogicznym. Przez kilka lat sprawował kontrolę nad prywatnymi kolejami Pisco-Ica i Salavarez-Trujillo, czuwając nie tylko nad ich administracją, lecz także nad konserwacją, głównie ze względu na wielkie zniszczenia dokonane przez częste powodzie, a także przez wojnę z Chile. Podobną działalność rozwijał na linii kolejowej Mollendo-Arequipa-Puno i przedłużył ją do Cuzco. Rząd Peru w uznaniu jego zasług powołał go na stanowisko dyrektora tej kolei i żeglugi parowej na jeziorze Titicaca.

Uniwersytet św. Marka w Limie nadał mu tytuł doktora honoris causa i powołał go na stanowisko profesora. Następnie W. Folkierski habilitował się jako profesor mechaniki i teorii maszyn. Przez 8 lat pełnił też obowiązki dziekana w tymże Uniwersytecie. Podczas swej pracy na uniwersytecie Folkierski wygłosił szereg wykładów, które zostały zebrane w dwóch tomach pt. "Wykłady mechaniki ra-

cjonalnej wygłoszone na Uniwersytecie św. Marka w Limie. W tym samym czasie opublikował szereg artykułów z różnych dziedzin w licznych peruwiańskich czasopismach technicznych, a także wydał kilka książek m.in. "Puentes hamaca" /1875/, "Sobre la determinacion de puntos geograficos por metodos astronomicos" /1879/.

W 1877 r. W. Folkierski ożenił się z Francuzką, Julią Leliwą; ze związku tego urodziły się dwie córki, które wkrótce po urodzeniu zmarły, a także syn, profesor romanistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim, a następnie w Bristolu /Wlk. Brytania/.

W 1889 r. W.F. wraz z rodziną opuścił Peru i udał się do Paryża, gdzie przebywał do 1892 r., uczęszczając na wykłady do Conservatoire des Arts et Métiers.

W 1892 r. przyjechał do Galicji, gdzie podjął się przeprowadzenia linii kolejowej na trasie Stanisławów-Woronienka i Zakopane-Chabówka. Od 1893 r. należał do Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie, jako przewodniczący licznych sekcji i prelegent wielu odczytów. Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu mianowało go członkiem honorowym.

Podczas swego pobytu w Polsce W. Folkierski napisał szereg prac naukowych, m.in. "Lokomotywa elektryczna Heilemanna" /1897/, "Najbliższe nam planety w dzisiejszym świetle nauki: Venus, Merkury, Mars" /1898/. Zamieścił także szereg artykułów w polskich czasopismach technicznych.

Władysław Folkierski zmarł w Zakopanem 24 IV 1904r.

Spuścizna jego o rozmiarze C, 15 rb została zakupiona przez Archiwum PAN w 1964 r. od wnuka, Andrzeja Folkierskiego przebywającego w Londynie, za pośrednictwem Hanny Chrzanowskiej z Krakowa. Materiały te uporządkowane zostały we wrześniu 1969 r. przez Marię Tajchman. Utworzono z nich 23 j.a., podzielone na 5 zasadniczych grup w obrębie których nadano jednostkom układ chronologiczny. Spuścizna ta jest niepełna i obrazuje zaledwie fragment niezwykle aktywnej działalności naukowej, zawodowej i pedagogicznej Folkierskiego. Wśród materiałów tej spuścizny nie ma żadnych prac naukowych, ani tekstów wykładów wygłoszonych na Uniwersytecie św. Marka w Limie.

Grupa I dotycząca działalności naukowej, zawodowej i politycznej; zawiera m.in. nominację na profesora uniwersytetu w Limie, a także na dziekana tegoż uniwersytetu, powołanie na stanowisko administratora kolei żelaznych w Peru oraz dokumenty wystawione przez naczelnika okręgu mazowieckiego z okresu powstania 1863 r. Ludwika Żychlińskiego, świadczące o udziale W. Folkierskiego w powstaniu styczniowym.

Największą ilościowo jest grupa II - materiałów biograficznych. Oprócz świadectw urodzenia, świadectwa szkolnego, aktu ślubu i aktu zgonu warto zwrócić uwagę na dyplom nadania orderu Legii Honorowej, oraz autobiografię W. Folkierskiego, która jest bardzo cennym źródłem wiadomości o jej autorze.

Szczupła korespondencja /grupa III/ nie została - jak to się najczęściej praktykuje - podzielona na wpływającą

i wychodzącą, lecz ułożona rzeczowo-chronologicznie według instytucji, z którymi W. Folkierski korespondował, a następnie chronologicznie.

Grupa IV - materiałów o twórcy spuścizny - obejmuje wspomnienia pośmiertne o tym wybitnym uczonym i konstruktorze. Przedstawiają one b. dokładnie życie i poszczególne stopnie jego kariery, jak również jego bogatą twórczość publicystyczną i naukową, tak w języku polskim, jak i hiszpańskim. Wspomnienia te niewątpliwie dowodzą dużej popularności, jaką cieszył się Władysław Folkierski w kręgach ówczesnych uczonych.

Grupa V - materiałów rodzinnych - zawiera m.in. odpis dokumentu wystawionego przez Heroldię Królestwa Polskiego, stwierdzający szlachectwo rodziny Folkierskich, pieczętujących się herbem Radwan. Dokument ten znajduje się w materiałach dziadka Władysława, Józefa Folkierskiego. Wśród dokumentów ojca, Piotra Folkierskiego, na uwagę zasługuje podziękowanie rosyjskiego Instytutu Politechnicznego w Warszawie z 1898 r. za nadesłanie przez niego pracy syna Władysława pt. "Rachunek różniczkowy i całkowity".

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA

1. Materiały Władysława Folkierskiego, j. 1, 6-10, 13-15. Archiwum PAN.
2. Wspomnienia pośmiertne o Władysławie Folkierskim; dr. Lucjan Bötcher, Śp. Władysław Folkierski, Odbitka z "Czasopisma Technicznego" Lwów, 28 VII 1904.
3. Polski Słownik Biograficzny, t. VII, Kraków 1948-1958, s. 48-49.

4. Wielka Encyklopedia Powszechna PWN T.III, Warszawa 1963, s.750.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

Numer jednostki

I. Materiały działalności naukowej, zawodowej i politycznej	1 - 6
A. Działalność naukowa	1 - 2
B. Działalność zawodowa	3 - 5
C. Działalność polityczna	6
II. Materiały biograficzne	7 - 16
III. Korespondencja	17
IV. Materiały o twórcy spuścizny	18
V. Materiały rodzinne	19 - 23
Aneksy	

I. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ, ZAWODOWEJ I POLITYCZNEJ

A. Działalność naukowa

- Nominacja na członka Towarzystwa Nauk Ścisłych w Paryżu
1870, druk, 1., k.1
- Materiały dotyczące pracy na Uniwersytecie św. Marka w Limie
Pisma Min.Oświaty i Uniwersytetu do W.F.
1876-1886, rkp., 1.; jęz.hiszp. k.3

B. Działalność zawodowa

- Memoriał do Rządu Peru w sprawie kolejnictwa.

Rkp., i przedruk w gazetach Peru: "La Bolsa" i "El Comercio"

1889, rkp. i druk, 1., jęz.hiszp., k.17

- Akta związane z zarządzaniem i budową kolei żelaznej w Peru

Kontrakt z rządem, nominacja, świadectwo
1873-1892, rkp., 1., jęz.hiszp., k.16

- Materiały dotyczące pracy przy budowie kolei w Galicji
Pisma zarządu kolei austriackich w sprawie budowy kolei Stanisławów-Woronienka
1892-1897, rkp., 1., jęz.niem., k.3

C. Działalność polityczna W.F.

- Dokumenty dotyczące udziału W.F. w powstaniu 1863 r.
1863, rkp, 1., k.3

II. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

- Odpis aktu urodzenia i przekład w jęz.franc. /oryg.
1845/
1853, 1877, rkp., 1., jęz.pol. i franc., k.1
- Świadectwa szkolne i materiały dot. wyższych studiów
Świadectwa z gimnazjum gubernialnego w Warszawie oraz z wyższych uczelni w Karlsruhe i w Paryżu
1852/3-1873, rkp. i druk., 1., jęz.ros.,niem.,franc., 1., k.11

9. Podanie o przyznanie obywatelstwa francuskiego
1871, rkp., 1., jęz.franc., k.2
10. Nadanie francuskiego orderu Legii Honorowej
Dyplom i świadectwo
1871, rkp. i druk., 1., jęz.franc., k.2
11. Materiały związane z wyjazdem na kurację do Luchon
1872, rkp., 1., jęz.franc., k.4
12. Paszport franc. na wyjazd z Paryża do Limy
1873, rkp. i druk., 1., jęz.franc., k.2
13. Akt ślubu z Julią Leliwą
1877, rkp., jęz.franc., 1., k.2
14. Świadectwo zgonu W.F.
1904, druk., 1., jęz.lac., k.1
15. Autobiografia i przekład niemiecki
Koniec XIX w., rkp. i masz., 1., jęz.pol. i niem.,
k.4
16. Fotografie W.F.
1871-1903, szt.4

III. KORESPONDENCJA

17. Listy do W. F. i odpisy listów wysłanych przez
niego
1896-1901, rkp., 1., jęz.pol. i hiszp., k.5. Zob.
aneks 1

IV. MATERIAŁY O W.F.

18. Wspomnienia pośmiertne w czasopismach polskich i peruwiańskich

1904, VII-X, druk., 1., jęz.pol. i hiszp., k.9. Zob.
aneks 2

V. MATERIAŁY RODZINNE

19. Dokumenty dziadka, Józefa Folkierskiego
1838-1844, rkp., 1., k.3
20. Materiały rodziców: Piotra Folkierskiego i Barbary z
Rydeckich
1819-1858, rkp. i druk., 1., k.12
21. Akty urodzenia i zgonu córek W.F.
1879-1884, rkp. i druk., 1., jęz.hiszp., k.4
22. Pismo sądowe Marii z Rydeckich
1840, rkp., 1., k.1
23. Plan dóbr rodzinnych Radonie i Ossowiec
B.d., 1., k.1

A N E K S Y

A n e k s 1

- j.17. 1. Pismo W.F. do Biblioteki im. Ossolińskich we
Lwowie w sprawie przekazania przez niego do bi-
blioteki dokumentu króla Stanisława Leszczyńskiego
2. Odpis dokumentu Stanisława Leszczyńskiego z 1896
r. /oryg. z 15 V 1739 r./
3. Podziękowanie Biblioteki im. Ossolińskich we Lwo-
wie za darowany dokument

4. Podziękowanie Biblioteki Ordynacji Zamojskiej za darowanie przez W.F. jego pracy naukowej
5. List prywatny W.F. /7/ do nieustalonego adresata

A n e k s 2

- j.18. 1. Dr Lucjan Błotcher: Śp. Władysław Folkierski, fotografia, życiorys, bibliografia najważniejszych prac naukowych. Odbitka z "Czasopisma Technicznego", Lwów, 28 VII 1904.
2. Ladislao Folkierski, "Boletín de Minas", Lima, 20 X 1904, s. 55-56.
3. Felipe G. Casenoves: Ladislao Folkierski, "La Prensa", Lima 25 X 1904.

Opracowanie zbiorowe pod kierunkiem
Henry Dymnickiej-Wołoszyńskiej
Warszawa

MATERIAŁY ALFREDA LIEBFELDA

/III-229/

Alfred Liebfeld urodził się 29 IV 1900 r. w Warszawie jako syn Alfreda i Justyny z Weinbergów. Ukończył szkołę realną rosyjską, następnie odbył studia w Państwowej Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i S. Rotwanda, które ukończył w r. 1921. Gdy po II wojnie światowej szkoła ta uzyskała prawo nadawania tytułów inżynierskich, A. Liebfeld otrzymał w 1950 r. dyplom inżyniera mechanika w zakresie technologii warsztatowej. W czasie studiów w r. 1920 odbywał jako ochotnik służbę wojskową.

Po studiach A. Liebfeld od lipca 1922 do lutego 1923 r. pracował w biurze firmy handlowej M. Raabe i S-ka, w latach 1925 - 1926 r. zatrudniony był w polsko-holenderskiej Fabryce Lampk Elektrycznych "Philips" w Warszawie, następnie był urzędnikiem w Walcowni Renard w Sosnowcu. W 1929 r. odbył służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Piechoty w Śremie. Na początku lat trzydziestych A. Liebfeld zatrudniony został w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego jako inspektor ministerialny szkolnictwa zawodowego. W 1934 r. był współautorem zbiorowej pracy "Materiały do organizacji szkolnictwa zawodowego", wydanej nakładem Ministerstwa WR i OP; opracował w niej zagadnienia dotyczące przemysłu hutniczego i budowy maszyn. A. Liebfeld zajmował się także przekładami z języka

rosyjskiego i niemieckiego. W latach 1935 - 1939 był nauczycielem w Liceum Rolniczym w Łodzi.

W 1939 r. A. Liebfeld brał udział w kampanii wrześniowej, podczas której dostał się do niewoli. Od 1939 r. do 1945 r. przebywał w obozach jenieckich: do jesieni 1942 r. w Arnswalde - /Choszczno/, a następnie już do końca wojny w oficerskim obozie jeńców wojennych - Polaków w Düssel k. Wartburga /Oflag VI B/. W obozie brał udział w życiu kulturalnym, uczestniczył w pracach teatru amatorskiego działającego na terenie oflagu, wygłaszał prelekcje z różnych dziedzin, m.in. z zakresu literatury i języka rosyjskiego. Od kwietnia do września 1944 r. w ramach działającego w obozie Naukowego Koła Techników prowadził kurs pt. "Badanie metali". Tłumaczył także z języka angielskiego pracę J. Galsworthy'ego "Wspomnienie o Conradzie". Po wyzwoleniu obozu przez armię amerykańską w kwietniu 1945 r. pełnił funkcję tłumacza.

W lipcu 1945 r. A. Liebfeld wrócił do kraju i rozpoczął pracę w przemyśle. Od stycznia 1946 r. był dyrektorem administracyjnym Fabryki Mostów i Wagonów w Zielonej Górze, zaś w latach 1946-1948 - dyrektorem Lubuskiej Fabryki Zgrzeblarek Bawełnianych w Zielonej Górze. Po roku 1948, ze względu na zły stan zdrowia, zrezygnował z pracy w przemyśle. W roku 1954 przeniósł się do Warszawy, gdzie w 1958 r. podjął pracę w Biurze Rady d/s Techniki na stanowisku starszego radcy. W 1966 r. przeszedł na emeryturę.

Alfred Liebfeld był przede wszystkim pisarzem i tłumaczem. W latach 1948-1958, gdy nie pracował zawodowo, za-

jął się tłumaczeniem z języka rosyjskiego, niemieckiego, angielskiego i francuskiego. Oprócz tłumaczeń A. Liebfeld uprawiał także własną twórczość pisarską. Był autorem biografii W. Churchilla, F.D. Roosevelta, H. Forda, a także monografii o Kruppach, Rockefellerach i Napoleonie III. Publikował także prace z zakresu historii nauki i techniki, m.in. "Zwycięzcy stalowych szlaków" /1956/, "Polacy inżynierowie" /1957/, "Polacy na szlakach techniki" /1966 r./, "Ojcowie postępu technicznego" /1970/ oraz szereg artykułów, referatów i opracowań o tematyce dotyczącej politechnizacji nauczania i historii techniki. Niektóre z nich ukazywały się na łamach "Kwartalnika Historii Nauki i Techniki". W 1977 r. A. Liebfeld opublikował w tym czasopiśmie artykuł o inż. Wiktoldzie Zglenickim, popularyzując jego zasługi położone na polu rozwoju nauki polskiej dzięki fundacji na rzecz Kasy im. Mianowskiego w Warszawie, przeznaczonej na nagrody naukowe. Część prac A. Liebfelda miała charakter popularno-naukowy. Kilka z nich przełożono na języki czeski i węgierski. A. Liebfeld był członkiem Związku Literatów Polskich i Stowarzyszenia Autorów "ZAIKS".

Zmarł 24 III 1977 r. w Warszawie.

Materiały A. Liebfelda Archiwum PAN otrzymało w darze od jego żony, Jadwigi Liebfeld w czerwcu 1978 r., zaś dodatkowe materiały w listopadzie 1978 r. Zespół został uporządkowany w 1982 r. przez praktykantów-studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu: Renatę Borzych, Aldonę Oziminkowską, Ewę Siomieniak i Mirosława Stępnia, pod kierunkiem mgr Hanny Dymnickiej-Wołoszyńskiej. Materiały znajdowały się w teczkach i paczkach. Niektóre z

nich miały układ nadany przez twórcę spuścizny, który zachowano podczas porządkowania. Jako pomoc przy porządkowaniu służyły spisy materiałów Alfreda Liebfelda znajdujące się w tecze spuścizny. Po uporządkowaniu zespół liczy 57 jednostek i obejmuje ok. 0,55 mb akt.

Materiały spuścizny podzielono na 7 zasadniczych grup tematycznych.

W grupie I - materiałów twórczości naukowej - wyodrębniono następujące podgrupy: A/ prace, B/ artykuły, C/ tłumaczenia z języków obcych, D/ materiały warsztatowe. Jest to największa grupa w tej spuściznie, zawiera 35 jednostek. W podgrupach A i B znajdują się maszynopisy prac i artykułów przeważnie publikowanych. Artykuły powstały w większości po roku 1970 i stanowią tylko część obfitej twórczości A. Liebfelda. Niektóre prace są niedokończone np. "Polacy na szlakach wielkiej techniki" /wersja odmienna od publikowanej/, lub fragmentaryczne np. "Musso- lini i jego czasy". Najpełniej zachowany jest maszynopis "Arcykapłani zbrojeń", podzielony z uwagi na dużą objętość na dwie jednostki. Jedną z ostatnich pozycji wśród artykułów jest próbny rozdział pracy o Charles de Gaulle'u, której A. Liebfeld nie zdążył napisać. Jednostki 16 i 17 zawierają artykuły biograficzne dotyczące wybitnych uczonych i inżynierów polskich; stanowią one jakby nową wersję pracy "Polacy na szlakach wielkiej techniki". Do jednostek tych sporządzono aneks nr 1 wyszczególniający ich nazwiska w układzie alfabetycznym. Z licznych tłumaczeń A. Liebfelda w spuściznie znalazło się tylko jedno

powstałe w obozie jenieckim: "Wspomnienie o Conradzie" J. Galsworthy'ego. Prace i artykuły datowane, lub te, których przybliżony czas powstania można było ustalić na podstawie roku wydania danej pozycji, zostały ułożone chronologicznie, nie datowane zaś umieszczono na końcu odpowiedniej podgrupy. Pomimo wyodrębnienia materiałów warsztatowych w oddzielną podgrupę, w dwóch przypadkach /j. 2 i 8/ zostały one włączone do jednostek zawierających prace, których te materiały dotyczą.

W podgrupie materiałów warsztatowych znajdują się głównie notatki rękopiśmienne, w większości fragmentaryczne, do prac A. Liebfelda o Napolieonie III, F.D. Rooseveltie, W. Churchillu. Najbardziej rozbudowane notatki zachowały się do prac o Rockefellerach i Kruppach. W jednostce dotyczącej Kruppów znalazł się również zeszyt dokumentacyjny autorstwa Williama Winchestera pt. "Arsenal Kruppów" z 1969 r. Do podgrupy materiałów warsztatowych zostały włączone również wycinki z prasy i fotografie do prac. Większość ilustracji i wycinków była przeznaczona przez twórcę spuścizny do prac "Franklin Delano Roosevelt", "Ojcowie postępu technicznego" oraz do prac o Fordach, Rockefellerach oraz innych drobnych dotyczących wynalazków i ich twórców m.in. aparatu "Oko". Niewielka liczba zdjęć pozostała niezidentyfikowana. Ponieważ A. Liebfeld w jednym brulionie zamieszczał notatki dotyczące różnych prac, materiały te ułożono w taki sposób, że z brulionów, w których powtarzały się notatki dotyczące tej samej pracy wyodrębniono jednostkę tematyczną. W jej opi-

się, uwzględniono także pozostałe znajdujące się w niej drobne notatki. Jednostki te ułożono chronologicznie. Chronologię w przybliżeniu udało się ustalić tylko dla niektórych notatek na podstawie wykazu prac A. Liebfelda. Podobnie postąpiono z fotografiami i wycinkami z prasy. Przynależność tematyczna została ustalona po porównaniu luźnych fotografii ze zdjęciami reprodukowanymi w wydanych książkach: "Rockefellerowie", "Ojcowie postępu technicznego", "Napoleon III i jego czasy".

Grupa II - materiały działalności wydawniczej - obejmuje jedną jednostkę, zawierającą korespondencję z wydawnictwami i umowy wydawnicze dotyczące prac A. Liebfelda publikowanych w latach 1956-1977.

Grupa III składa się z materiałów biograficznych twórcy spuścizny. Znajdują się tu m.in.: notatka personalna i wykaz prac do 1969 r., dokumenty przebiegu pracy zawodowej oraz odpis dyplomu inżyniera-mechanika. Dużą część grupy stanowią materiały dotyczące pobytu A. Liebfelda w obozie jeńców wojennych w Dössel. Znajdujące się wśród nich listy do żony pozostawiono w tej grupie i nie włączono ich do grupy korespondencji, gdyż tematycznie wiązały się one z materiałami dotyczącymi pobytu A. Liebfelda w obozie. Pozostałe jednostki biograficzne zostały uporządkowane chronologicznie. Podobny układ nadano też materiałom wewnątrz jednostek.

W skład grupy IV weszła korespondencja wpływająca, na którą składają się tylko 2 listy.

Wśród materiałów o twórcy spuścizny - grupa V - znaj-

dują się wspomnienia byłej sekretarki A. Liebfelda obejmujące lata 1946-1947, oraz notatka biograficzna Jadwigi Liebfeld o mężu. Do grupy tej weszły także - wklejone do zeszytu - recenzje prac A. Liebfelda oraz odpowiedzi autorów na nie.

Jako grupę VI - materiały rodzinne - wydzielono papiery Władysława Jana Mączyńskiego, teścia A. Liebfelda i innych osób z rodziny Mączyńskich. Władysław Jan Mączyński był naczelnikiem Urzędu Akcyz i Monopolów Państwowych w Radomiu. Zmarł w r. 1940 w wieku 84 lat. Zgromadzone przez niego materiały, sięgające połowy w. XIX, zostały podzielone na 3 podgrupy: praca, materiały warsztatowe oraz dokumenty osobiste i majątkowe Mączyńskich, listy i inne materiały. Praca - to rękopis Władysława Jana Mączyńskiego z r. 1922 pt. "Upadek caratu w Rosji". W zgromadzonych przez niego materiałach warsztatowych znalazły się notatki, wycinki z prasy, broszury dotyczące spraw rosyjskich przed i w okresie rewolucji oraz gazety rejestrujące wydarzenia w Rosji z lat 1916-1917. W. Mączyński zebrał również gazety dotyczące I wojny światowej i spraw Polski po odzyskaniu niepodległości. Pochodzą one z lat 1914-1928. Wiele dzienników zawiera wiadomości o przewrocie majowym w 1926 r. Materiałom warsztatowym nadano układ rzeczowy. Gazety podzielono na dwie jednostki tematyczne. W obrębie każdej jednostki ułożono je alfabetycznie wg tytułów, a poszczególne numery chronologicznie. Jednostki te zostały zaopatrzone w aneksy nr 2 i 3. W podgrupie trzeciej znajduje się kilka dokumentów rodziny Mą-

ożyńskich. W dwóch zeszytach zamieszczone są odpisy listów Wł. J. Mączyńskiego do redakcji "Przeglądu Tygodniowego" i rodziny oraz do adresatów nie ustalonych. Zeszyty te zawierają także drobne utwory literackie i filozoficzne z lat 1877-1880. Jako odrębną jednostkę potraktowano "Katalog Muzeum Sztuki i Umiejętności Gassnera, broni, wyrobów sztuki, mechaniki, modeli narzędzi inkwizycji, anatomicznych itd." z r. 1875.

Grupa VII obejmuje 2 jednostki materiałów obcych: Księgę Pamiątkową Zjazdu Malachowicków dedykowaną A. Liebfeldowi przez Tadeusza Zglenickiego i maszynopis artykułu Stefana Weinfeldta o Karolu Adamieckim.

Spuścizna Alfreda Liebfelda opatrzona jest w Archiwum PAN sygnaturą III-229.

Źródła

1. Materiały Alfreda Liebfelda, Archiwum PAN, sygn. III-229 j. 31-44, 47-48.
2. Informacje żony p. Jadwigi Liebfeld.

Przegląd zawartości inwentarza

Pozycja inwentarza

I. Materiały twórczości naukowej	1 - 35
A. Prace	1 - 8
B. Artykuły	9 - 17
C. Tłumaczenia z języków obcych	18
D. Materiały warsztatowe	19 - 35

a/ notatki, wypisy

1 wycinki z prasy 19-29

b/ fotografie i ilustracje

30-35

II. Materiały działalności wydawniczej	36
III. Materiały biograficzne	37 - 44
IV. Korespondencja wpływająca	45
V. Materiały o twórcy zespołu	46 - 48
VI. Materiały Władysława Jana Mączyńskiego /teścia A.L./ i rodziny Mączyńskich	49 - 55
A. Praca	49
B. Materiały warsztatowe	50-52
C. Dokumenty, listy i inne materiały	53-55
VII. Materiały obce	56 - 57
Aneksy 1-3	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace

1. Polacy na szlakach wielkiej techniki
Praca niedokończona w 2 egz., II egz. fragmentaryczny 1964, masz., 1., k. 170
2. Mussolini i jego czasy
Fragmenty pracy, wypisy, notatki i szkice map
Przed 1971, rkp. i masz., sz. i 1., k. 82, Zob. też j. 10
3. Rockefellerowie
Spis treści, fragmenty pracy i podpisy pod ilustracjami
Przed 1974, masz., 1., k. 31

4. Napoleon III i jego czasy.

Konspekt i praca, I egz.

1973, masz., 1., k.140

5. J.w.

Konspekty, fragmenty tekstów różnych wersji, egz. II-IV.

1974, masz., 1., k.240

6. Arcykapłani zbrojeń. Z dziejów handlarzy i fabrykantów broni. Praca

1974, masz., 1., k.1-261, Zob. też j.13

7. J.w.

1974, masz., 1., k.262-516

8. De Gaulle /rozdział próbny/

Dwie wersje pt. "Jeden z mitów" i "De Gaulle a Roosevelt".

B.d., masz., 1., k.19

B. Artykuły

9. Inżynier górniczy W. Zglenicki - fundator polskich nagród na cele naukowe

3 artykuły w różnych wersjach oraz materiały warsztatowe dotyczące działalności Witolda Zglenickiego i fotografie z okresu "gorączki naftowej w Baku"

1898-1932, 1957-1977, rkp., masz. i druk., jęz. pol. i ros., 1., k.102

10. Mussolini i jego czasy

Referat wygłoszony 24 IX 1971 r. w Towarzystwie Miłośników Historii w Warszawie

1971, masz., 1., k.13, Zob. też j.2

11. Inżynier Tadeusz Kościuszko, fortyfikator i artylerzysta. Artykuł

-1973, druk., 1., s.40+40

12. Kościuszko mniej znany

Artykuł

1975, druk., sz., s.34+34

13. Fragmenty książki: "Arcykapłani zbrojeń":

- Proces Alfreda Kruppa

Artykuł

- Krew i żelazo

Artykuł

1975, druk, sz. i 1., s.16+16. Zob. też j.6.

14. Drobne artykuły dotyczące zagadnień techniki

1957 i b.d., druk. i masz., 1., k.18

15. Powrót Oppenheimera

Artykuł

B.d., masz., 1., k.14

16. Sylwetki wybitnych uczonych i inżynierów polskich A-J

Artykuły

B.d., masz., 1., k.96, Zob. aneks 1

17. J.w. K-Z

Artykuły

B.d., masz., 1., k.163. Zob. aneks 1

C. Tłumaczenia

18. J.Galsworthy: Wspomnienie o Conradzie

Przekład sporządzony w obozie jenieckim w Düsseldorf

1943, rkp., sz., k.20

D. Materiały warsztatowe

a. Notatki, wypisy i wycinki z prasy

19. Notatki do pracy o Kruppach oraz zeszyt dokumentacyjny autorstwa Williama Winchestera pt. "Arsenal Kruppów".

2 zeszyty

Ok. 1962 i 1969, rkp., masz. i masz. powiel., sz.,
k.56 + s.173

20. Notatki dotyczące Stefana Batorego, Iwana Groźnego, wypisy do życiorysu D. Lloyd-George'a, zapiski o Musolinim i o gen. Franco

2 zeszyty

Ok. 1965, rkp., sz., k.39

21. Notatki do pracy o Franklinie Delano Rooseveltcie oraz zapiski dotyczące Winstona Churchilla i Rockefellerów

3 zeszyty

Ok. 1968, 1974, rkp., sz., k.113

22. Notatki dotyczące głównie pracy o Napoleonie III, zapiski dotyczące Józefa Bema, Alfreda Nobla, Witolda Zglenickiego, Stanisława Staszica

4 zeszyty

Ok. 1973-1977, rkp., sz., k.109

23. Notatka do pracy o cesarzowej Elżbiecie austriackiej oraz "Królowie armat - Dzieje fabrykantów i handlarzy bronią w XIX i XX stuleciu"

2 zeszyty

Ok. 1977 i b.d., rkp. i masz., sz. i l., k.34

24. Notatki prawdopodobnie do prac: "Historia techniki XVIII i XX w." i "Kultura a technika", wypisy z pracy "Cyrus Mc Cormick - pionier maszyn rolniczych", "Thomas Edison - wynalazca uniwersalny" i zapiski dotyczące Liddell Harta, Watta i Franka Whitlle'a

4 zeszyty

B.d., rkp., sz., k.55

25. Notatki dotyczące pracy o Edwardzie VIII, królu Anglii.

2 zeszyty

B.d., rkp., sz., k.8

26. Notatki z kongresu Uczonych w Warnie i inne.

1 zeszyt, zapiski luźne

B.d., rkp., jęz.pol. i franc., sz. i l., k.17

27. Notatki dotyczące Bolesława Krapińskiego, zapiski o Józefie Bemie, Ignacym Prądzyńskim i Ignacym Mościckim.

2 zeszyty

B.d., rkp., sz., k.19

28. Wycinki z prasy dotyczące Tadeusza Kościuszki, Józefa Bema i Winstona Churchilla

1945-1977 i b.d., jęz.pol., i ang., l., k.19

29. Fotokopie artykułu: "Industrie Automation, Einzug der Roboter" z "Der Spiegel" nr 14 z 1964 r. dotyczące automatyki

1964, jęz.niem., l., k.11

b. Fotografie i ilustracje

30. Fotografie do pracy "Franklin Delano Roosevelt"

Przed 1968, 1., szt.81

31. Wycinki ze zdjęciami i ilustracjami do prac dotyczących Fordów i Rockefellerów

Przed 1970 i 1974, jęz.pol., ang., niem., ros., 1., k.21

32. Wycinki ze zdjęciami i ilustracjami do pracy "Ojcowie postępu technicznego" oraz inne ilustracje dotyczące wynalazków i ich twórców

Przed 1970, jęz.pol., ros. i ang., 1., k.18

33. Fotografie dotyczące aparatu "Oko" oraz wycinki z fotografiami odnoszącymi się do techniki i przemysłu zbrojeniowego

B.d., 1., szt.15

34. Zdjęcia do informacji: "Z szybkością 4 cm na minutę" /Przesunięcie kościoła na Lesznie w Warszawie/ i inne

B.d., 1., szt.5

35. Zdjęcia przedstawiające obiekty techniczne, osobistości z okresu II wojny światowej, fotografie o tematyce naukowej oraz ilustracje i fotografie nierozpoznane, karykatury

B.d., 1., szt.39

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI WYDAWNICZEJ

36. Wydawnictwa krajowe i zagraniczne: Wydawnictwo MON, "Śląsk", "Czytelnik", Państwowy Instytut Wydawniczy,

"Książka i Wiedza", "Kossuth Könyvkiadó" /Budapeszt/, redakcje czasopism: "Kwartalnik Historii Nauki i Techniki", "Panorama", "Przegląd Techniczny" oraz Agencja Autorska i Stowarzyszenie Autorów "ZAIKS"

Korespondencja i umowy dotyczące publikacji prac A.L.

1956-1977, masz., jęz.pol., franc., i ros., 1., k.45

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

37. Notatka personalna i wykaz prac do 1962 r., dyplom uzyskania tytułu inżyniera mechanika /odpis/ oraz dokumenty dotyczące przebiegu pracy: zaświadczenia, powołania, nominacje

1923-1966, rkp. i masz., jęz.pol., niem. i ros., 1., k.22

38. Materiały dotyczące stosunku do służby wojskowej

1920-1948, rkp. i masz., 1., k.4

39. Listy z obozu jeńców wojennych - Polaków w Dössel /Oflag VI B/ do żony i rodziny

1939-1945, rkp., jęz.pol., franc., niem. i ang., 1., k.66

40. Bevis Brunel Low: "Mathematics".

Książka, którą miał A.L. w obozie jenieckim w Dössel

Po 1943, druk., jęz.ang., s. 448

41. Zaświadczenia, opinie radzieckich władz wojskowych, opinia Adama Rapackiego o A.L. z okresu pobytu w obozie, portrecik, zdjęcia z pobytu w Dössel, wycinki

z gazet dotyczące teatru amatorskiego działającego w oflagu, zaświadczenie o zatrudnieniu w okresie okupacji Jadwigi Mączynskiej

1944-1945, 1966, 1978, rkp. i masz., jęz.pol., ang., niem./i ros., 1., k.15

42. Legitymacje i dyplomy dotyczące przynależności do Związku Literatów Polskich, Stowarzyszenia "ZAKRS", PCK oraz karty biblioteczne

1945-1976, rkp., masz. druk., 1., k.14

43. Telegramy, zawiadomienia, podziękowania, wycinki nekrologów

1946-1977, rkp., masz. i druk., jęz.pol. i franc., 1. k.9

44. Fotografie osobiste i zbiorowe

1923 i b.d., 1., szt.14

/w Dziale Mikrofilmu, Fotokopii i Fotografii Archiwum PAN/

IV. KORESPONDENCJA WPLYWAJĄCA

45. Kister Hanna, 1968, 1.1, k.1

Rapacki Adam, 1953, 1.1, k.1

V. MATERIAŁY O TWÓRCY ZESPOŁU

46. Recenzje prac A.L.: "Churchill", "Franklin Delano Roosevelt", "Kruppowie - dzieje czterech pokoleń", "Rockefellerowie - łupieżcy czy filantropi?", "Arcykapłani zbrojeń", "Polscy inżynierowie", "Zwycięzcy stalowych

szlaków", "Ojcowie postępu technicznego", odpowiedzi autora na recenzje, korespondencja z wydawnictwami oraz listy od czytelników

1937, 1950-1975, rkp. i masz., jęz.pol., czes. i węg., 1. i sz., k.97

47. Helena Łukowska: "Moje wspomnienia o inżynierze Alfredzie Liebfeldzie"

Wspomnienia byłej sekretarki A.L. obejmujące lata 1946-1947, gdy pełnił on funkcję dyrektora administracyjnego w Zaodrzańskich Zakładach Budowy Mostów i Wagonów w Zielonej Górze
B.d., masz., 1.

48. Jadwiga Liebfeld: Notatka biograficzna o Alfredzie Liebfeldzie

Po 1977 r., masz., 1., k.4

V. MATERIAŁY WLADYŚŁAWA JANA MĄCZYŃSKIEGO /TEŚCIA A.L./ I RODZINY MĄCZYŃSKICH

A. Praca

49. Upadek caratu w Rosji

1922, rkp., sz., k., 178

B. Materiały warsztatowe

50. Notatki i zapiski, wycinki z prasy i drobne broszury dotyczące spraw rosyjskich przed rewolucją i w okresie rewolucji 1917 r.

Przed 1922, rkp. i druk., 1., k.151

51. Gazety dotyczące I wojny światowej i spraw polskich po odzyskaniu niepodległości, głównie przewrotu majowego

1914-1928, druk., 1., k.99. Zob. aneks 2

52. Gazety dotyczące Rewolucji Lutowej w Rosji
1916-1917, druk., 1., k.23. Zob. aneks 3

C. Dokumenty, listy i inne materiały

53. Wyciąg z aktu małżeństwa Adama Mączyńskiego z Judytą Joanną Nowakowską, podanie Mateusza Mączyńskiego do Królewsko-Pruskiego Sądu Apelacyjnego i odpowiedź w sprawie spadku po Wojciechu Opalińskim, świadectwo zwolnienia Władysława Jana Mączyńskiego z wojska

1849, 1864, 1877, rkp., 1., jęz.pol., i ros. k.5

54. Listy Władysława Jana Mączyńskiego do redakcji "Przeglądu Tygodniowego", listy do rodziny i adresatów nieznanymi, drobne utwory literackie, filozoficzne oraz poemat - "Hymn o Bogu" /Tłumaczył z G.D. Dzierżawina I. Szydłowski/

2 zeszyty

1875-1880, rkp., sz. i l., k.50

55. Katalog Muzeum Sztuki i Umiejętności Gassnera, broni, wyrobów sztuki, mechaniki, modeli narzędzi inkwizycji, anatomicznych itd. Warszawa 1875 r.

1875, druk., sz., s.32

VII. MATERIAŁY OBCE

56. Księga Pamiątkowa Zjazdu Małachowiaków 1180-1957/58
Dedykowana A.L. przez Tadeusza Zglenickiego, wychowan-
ka szkoły

Płock 1960, druk., opr., s. 264

57. Stefan Weinfeld; Karol Adamiecki

Artykuł

B.d., masz., 1., k.2

A N E K S Y

A n e k s 1

- J.16 i 17. Sylwetki wybitnych uczonych i inżynierów polskich A-Z

- J.16. Adamiecki Karol - pionier nauki kierownictwa i organizacji

Bohdanowicz Karol - wielki geolog polski /2 wersje/

Domeyko Ignacy - apostoł nauki w Chile /2 wersje/

Drzewiecki Stefan - pionier aeronautyki i zo-
glugi podwodnej

Folkierski Władysław

Girard Filip - ojciec polskiego przemysłu
lniarskiego

Gzowski Casimir

Jasiński Feliks - inżynier i uczony

J.17. Kluger Władysław

Kościuszkę mniej znany. Architekt, fortyfikator, organizator, artylerzysta

Krupiński Bolesław - wspomnienie

Lukasiewicz Ignacy - pionier przemysłu naftowego

Malinowski Ernest a kolej przez Andy

Modrzejewski Rudolf - twórca najpiękniejszych mostów

Narutowicz Gabriel - pionier energetyki wodnej

Sokolnicki Michał

Wolski Wacław

Zelenicki Witold - polski Nobel /3 wersje/

A n e k s 2

J.51. Gazety dotyczące I wojny światowej i spraw polskich po odzyskaniu niepodległości, głównie przewrotu majowego.

"Dzień" /Warszawa/	2 XI 1914, nr 274
	28 XI 1914, nr 300
	3 XII 1914, nr 305
"Dziennik Polski"	16 VIII 1914, nr 225
/Warszawa/	4 IX/22 VIII 1914,
	nr 244
	30/17 IX 1914, nr 270
"Express Poranny"	15 V 1926, nr 134
/Warszawa/	
"Gazeta Warszawska	16 V 1926, nr 132
Poranna"	27 V 1926, nr 143
	28 V 1926, nr 144
	30 V 1926, nr 146

"Gazeta Radomska"	19 VIII 1914, nr 66
	28 X 1914, nr 85
	31 X 1914, nr 86
	19 XII 1914, nr 100
"Głos" /Radom/	15 V 1926, nr 3
"Kurier Poranny"/Warszawa/	25 V 1926, nr 143
"Kurier Warszawski"	16 VIII 1914, nr 225
	12 XI 1914, nr 313
	6 VI 1922, nr 152
	7 VI 1922, nr 153
	3 XII 1922, nr 332
	27 I 1923, nr 27
	2 IV 1924, nr 93
	4 IV 1924, nr 95
	26 IV 1924, nr 117
	9 XI 1924, nr 314
	31 I 1925, nr 31
	16 VII 1925,
	21 II 1926, nr 52
	17 III 1926, nr 76
	14 V 1926, nr 131
	20 V 1926, nr 137
	21 V 1926, nr 138
	1 IV 1928, nr 92
"Naprzód" /Kraków/	12 X 1914, nr 297
	1 VIII 1920, nr 47
"Rzeczpospolita"/Warszawa/	31 XII 1922, nr 1
"Słowo" /Radom-Kielce/	13 V 1926 /bez nr-u/
dodatek nadzwyczajny	13 V 1926, nr 2
	14 V 1926, nr 3

15 V 1926, nr 109

1 VI 1926, nr 121

20 VI 1926, nr 137

"Warszawianka" 9 V 1926, nr 134

"Życie Robotnicze" /Radom/ 13 V 1926, nr 1

A n e k s 3

J.52. Gazety dotyczące Rewolucji Lutowej w Rosji

- "Dziennik Kijowski" 4/17/ XII 1916, nr 335
 28 XII 1916 /10 I 1917/, nr 357
 28 II /13 III 1917, nr 59
 8/21 III 1917, nr 67
 9/22 III 1919, nr 68
 10/23 III 1917, nr 69
 26 IV/9 V 1917, nr 105
 20 V/2 VI 1917, nr 124
 1 nr bez daty
- "Poslednija Nowosti" 3 III 1917, nr 4364
 /Kijów/ 6 III 1917, nr 4370

MATERIAŁY TADEUSZA MIŁOBĘDZKIEGO

/III-89/

Tadeusz Benon Miłobędzki urodził się 16 VI 1873 r. w Kole pod Kaliszem jako syn Jakuba Ignacego, budowniczego oraz Salomei Zofii z Rokossowskich. Gimnazjum filologiczne ukończył w 1892 r. w Kaliszu; Wydział Fizyko-Matematyczny Uniwersytetu Warszawskiego w r. 1897, uzyskując stopień kandydata nauk. W latach 1898-1899 był asystentem przy Katedrze Chemii Organicznej UW, a następnie przeniesiony został do Instytutu Politechnicznego w Warszawie. W latach 1904-1905 odbył uzupełniające studia chemiczne w Bernie i w Lipsku. W 1912 r. uzyskał na Uniwersytecie Warszawskim magisterium chemii.

Działalność swoją rozpoczął T. Miłobędzki w Warszawie w okresie przed pierwszą wojną światową. Oprócz pracy na uczelni, prowadził pracę dydaktyczną w polskim szkolnictwie średnim, a przede wszystkim od 1906 r. w Towarzystwie Kursów Naukowych zastępującym młodzież warszawskiej polski uniwersytet. Prof. Miłobędzki wykładał tam chemię analityczną i prowadził ćwiczenia z analizy jakościowej i ilościowej. W latach 1911-1919 wykładał na wyłomionych z TKN Kursach Przemysłowo-Rolnych.

W okresie I wojny światowej T. Miłobędzki był członkiem Wydziału Oświecenia Komitetu Obywatelskiego m. Warszawy organizującego polskie szkolnictwo akademickie, ponadto pełnił obowiązki profesora chemii nieorganicznej na

Uniwersytecie i na Politechnice. W latach 1915-1917 pełnił obowiązki dziekana Wydziału Chemicznego Politechniki. W latach 1917-1922 był profesorem Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. W roku akademickim 1930/31 był jej rektorem.

T. Miłobędzki brał czynny udział w organizowaniu życia zespołowego ówczesnych chemików w Kole Chemików przy Stowarzyszeniu Techników Polskich, gdzie był aktywnym członkiem, zaś od roku 1918 przewodniczącym. Dzięki niemu w 1919 r. nastąpiło połączenie Koła Chemików z Polskim Towarzystwem Chemicznym.

W 1918 r. T. Miłobędzki uzyskał doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim.

W roku 1922 przeniósł się do Poznania, gdzie w powierzzonej mu Katedrze Chemii Nieorganicznej na Wydziale Chemii Uniwersytetu Poznańskiego znalazł większą możliwość pracy tak badawczej, jak i dydaktycznej.

Do Warszawy powrócił prof. Miłobędzki w roku 1929 i tu na Politechnice objął kierownictwo Katedry Chemii Nieorganicznej.

W zorganizowanej przez siebie Katedrze rozwijał szeroką działalność badawczą, której wynikiem były liczne publikacje z dziedziny chemii nieorganicznej, analizy związków fosforu oraz prace dotyczące terminologii chemicznej. W 1933 prof. T. Miłobędzki został ponownie dziekanem Wydziału Chemicznego PW. W 1934 r. objął redakcję "Roczników Chemii", którą prowadził do wybuchu II wojny światowej. Podczas okupacji niemieckiej w roku 1940/41 wy-

kladał w liceum chemicznym, zaś w latach 1941-1944 - w zawodowej szkole technicznej. Jednocześnie brał udział w tajnym nauczaniu akademickim. Po powstaniu warszawskim prof. T. Miłobędzki znalazł się w Krakowie, gdzie również wziął udział w tajnym nauczaniu akademickim, zaś po wyzwoleniu został profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W roku 1946 powrócił do Warszawy, gdzie skupił żyjących współpracowników i garstkę młodych ludzi. Tym ludziom, ich wychowaniu i wykształceniu, sprawom odbudowy swego zniszczonego warsztatu pracy i wreszcie wznowieniu badań eksperymentalnych poświęcił ostatnie lata swego życia.

Prof. T. Miłobędzki był dwukrotnie /w 1928 i w 1932 r./ prezesem Polskiego Towarzystwa Chemicznego, zaś w 1937 r. został jego członkiem honorowym. Od 1932 r. był członkiem rzeczywistym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, w 1945 został członkiem-korespondentem PAU. W 1952 został wybrany członkiem-korespondentem, zaś w 1956 r. członkiem rzeczywistym PAN. Odznaczony był Krzyżem Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Orderem Sztandaru Pracy II kl. Prof. Tadeusz Miłobędzki zmarł 27 XII 1959 r. w Puszczykowie koło Poznania.

Spuszczną jego Archiwum Polskiej Akademii Nauk otrzymało w darze od syna, Jerzego Miłobędzkiego, w grudniu 1960 r. W wyniku prac porządkowych przeprowadzonych nad nią w ramach praktyk archiwalnych sformowano 44 jednostki podzielone na 5 zasadniczych grup.

Grupy te są nierówne, tak pod względem objętości-

wym, jak i pod względem zawartości treściowej. Grupa I - materiałów twórczości naukowej, zawiera m.in. 2 drukowane egzemplarze "Szkoły analizy jakościowej" z licznymi dopiskami i poprawkami autora oraz luźnymi rękopiśmiennymi notatkami i uzupełnieniami.

Niewątpliwie najważniejszą część spuścizny stanowią materiały działalności naukowej/grupa II/, będące ważnym źródłem zarówno do organizacji polskiego szkolnictwa akademickiego w latach 1915-1920 jak i życia naukowego w Warszawie w latach 1906-1920. W skład tej grupy wchodzi również materiały działalności wydawniczej związane z pełnieniem przez T. Miłobędzkiego funkcji redaktora "Roczników Chemii" w latach 1934-1939.

W grupie III - materiałów biograficznych, nie ma prawie dokumentów osobistych, znajdują się tu natomiast: życiorys i wspomnienia o twórcy spuścizny oraz bibliografia jego publikacji.

Grupa IV obejmuje szczupłą korespondencję wychodzącą i wpływającą.

Zamysła inwentarz grupa V obejmująca dwie prace obce. W załączniku do spuścizny zamieszczono kilka druków dotyczących wyższego szkolnictwa warszawskiego.

Inwentarz spuścizny T. Miłobędzkiego liczy 44 jednostki. Spuścizna otrzymała w Archiwum PAN sygnaturę III-89.

ŹRÓDŁA I BIBLIOGRAFIA

1. Archiwum PAN, Materiały Tadeusza Miłobędzkiego, sygn. III-89, j.28.
2. Michalski M.: Tadeusz Miłobędzki /1873-1959/. "Przemyśl Chemiczny" t. 38: 1959 nr 12, s.713-716.
3. Profesor dr Tadeusz Miłobędzki /1873-1959/. Wspomnienia pozgonne. "Wiadomości Chemiczne" R.14: 1960, z.8, s.486-499.
4. Sernecki K.: Tadeusz Benon Miłobędzki. polski Słownik Biograficzny, t.2I: 1976 z.2 s.269-271.

Przegląd zawartości inwentarza

	Numery jednostek
I. Materiały twórczości naukowej	1 - 5
A. Prace naukowe	1 - 4
B. Materiały warsztatowe	5
II. Materiały działalności naukowej i społeczno-politycznej	6 - 27
a. Organizacja nauki	6 - 15
b. Organizacja szkolnictwa	16 - 23
c. Działalność wydawnicza	24 - 26
d. Działalność społeczno-polityczna	27
III. Materiały biograficzne i o twórcy spuścizny	28 - 29
IV. Korespondencja	30 - 42
A. Wychodząca	30
B. Wpływająca	31 - 42
V. Materiały osób obcych	43 - 44
Załącznik	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Prace naukowe

1. Szkoła analizy jakościowej. Wyd. V.

Zdekompletowane resztki drukowanego egz. z dopiskami i poprawkami autora.

1947, druk. i rkp., 1., k. 290

2. Szkoła analizy jakościowej. Wyd. V.

Drukowany egz. z rękopiśmiennymi dopiskami i poprawkami autora oraz rękopis spisu rzeczy.

1948, druk i rkp., sz., s. 403

3. Projekt nomenklatury trapezów

Rękopis artykułu? oraz uzupełnienia.

1921, rps, 1., k. 6

4. Materiały o Władysławie Lepperce.

Przemówienia, notatki biograficzne

1917, b.d., rkp. i masz., 1., k. 3

B. Materiały warsztatowe

5. Zestawienie literatury, luźne notatki

B.d., rkp., 1., k. 4

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

I SPOŁECZNO-POLITYCZNEJ

a/ Organizacja nauki

6. Organizacja nauki

Zagadnienia ogólne

1917-1939, druk., 1. i sz., k. 8, s. 28

7. Instytut Polski. Komisja Organizacyjna.

Korespondencja

1916-1917, 1., masz., k. 4

8. Kursy Rolnicze

Pismo Min. Spraw Wewnętrznych w sprawie wykładów na K.R.

1918, 1., masz., k. 1

9. Laboratorium Chemiczne Naukowe w Warszawie

Streszczenie obrad, uwagi o strukturze organizacyjnej, korespondencja.

1914, 1., rkp., k. 9

10. Muzeum Przemysłu i Rolnictwa

Korespondencja

1901, 1916, 1919, rkp. i masz., 1., k. 3

11. Polskie Towarzystwo Chemiczne

Statut, korespondencja, protokół, przemówienie

1913-1949, rkp. i masz., 1., k. 13

12. Towarzystwa Naukowe we Lwowie

Protokół, korespondencja

1914-1919, masz., 1., k. 4

13. Towarzystwo Kursów Naukowych

Spisy wykładów, program, regulamin.

1906-1917, rkp., masz. i druk., 1. i sz., k. 9, s. 19

14. Towarzystwo Przyjaciół Politechniki Warszawskiej

Korespondencja

1916, 1., rkp., masz. i druk., k. 4

15. Towarzystwa i kół naukowe różne

Korespondencja

1916-1920, rkp., masz. i druk., 1., k. 16

b. Organizacja szkolnictwa

16. Szkolnictwo Wyższe. Ogólne zagadnienia organizacyjne.

Korespondencja, protokół posiedzenia, projekt, komunikat, zaproszenia.

1915-1917, rkp., masz. i druk, 1., k.22

17. Politechnika Warszawska. Sprawy organizacyjne.

Sprawozdania, korespondencja, tłumaczenie przemówienia inauguracyjnego, sprawa rezygnacji ze stanowiska dziekana Wydziału Chemii, spisy wykładów, programy, zaproszenia, 1 egz. czasop. "Przegląd Techniczny".

1915-1920, rkp., masz., powiel. i druk, 1. i sz., k. 46, s.24. Zob. aneks 1

18. Uniwersytet Warszawski. Ogólne zagadnienia organizacyjne

Korespondencja, statuty, zaproszenia, 1 egz. "Dziennika Rozporządzeń".

1915-1923, masz. i druk, 1. i sz., k.40 + s.130

19. Uniwersytet Warszawski. Sprawy organizacyjne Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, Filozoficznego, Prawnego i Teologicznego

Sprawozdania, korespondencja, projekty, uchwały, spisy wykładów, zaproszenia.

1915-1921, rkp., masz. i druk, k.25

20. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Sprawy organizacyjne, korespondencja

1920-1949, rkp. i masz., 1., k.2

21. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Sekcja Szkolnictwa Średniego

Sprawy organizacyjne, korespondencja.

1920-1921, masz., 1., k.4

22. Inne uczelnie.

Sprawy organizacyjne, korespondencja.

1916-1925, rkp., 1., k.5

23. Prasa poświęcona sprawom organizacji wyższych uczelni warszawskich.

18 numerów

1915, druk., 1., k.44

c. Działalność wydawnicza

24. Redakcja "Roczników Chemii"

Korespondencja, wykaz błędnych wyrazów i zwrotów językowych.

1935-1939, rkp., masz. i druk., 1., k.130

25. Sprawa rezygnacji z redaktorstwa "Roczników Chemii".

Korespondencja

1935, 1936, 1938, rkp. i masz., 1., k.33

26. Wydawnictwo Tygodnika "Chemik Polski"

Korespondencja

1901, masz., 1., k.1

d. Działalność społeczno-polityczna

27. Materiały działalności społeczno-politycznej

Korespondencja, zaproszenia, druki ulotne, formularz

1916-1923, rkp., masz. i druk., 1., sz., k.30 i s.22

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE I O TWÓRCY SPUŚCIZNY

28. Fotografie, życiorys, spis publikacji, nekrolog, wspomnienia pośmiertne, przemówienie prof. dr Alicji Dora-biańskiej poświęcone uczczeniu pamięci T.M.

B.d., masz. i druk., 1., k.20 i s.83 + 2 fot.

29. Rachunki, noty, zaproszenia, karty wstępu
1916-1935, rkp. i druk., 1., k.21

IV. KORESPONDENCJA

A. Wychodząca

30. List do Wojciecha Świętosławskiego
/wspomnienie o L.Szperlu i strajku szkolnym 1906 r./
1948, masz., 1.1, k.4

B. Wpływająca

31. Achmatowicz Osman
1946, rkp., 1., k.1
32. Bajerkiewicz Z. /Towarzystwo Biblioteki Publicznej w Warszawie/.
1908, rkp., 1.1, k.1
33. Bielecki Jan
1919, rkp., 1.2., k.4
34. Gałęcki A.
1937, rkp., 1.1, k.1
35. Glixelli Stanisław
1938, rkp., 1.1., k.2

36. Koźniewski Tadeusz
B.d., rkp., 1.1, k.1
37. Michalski Stanisław
1917, rkp., 1.1, k.2
38. Sławiński Kazimierz
1936, rkp. i masz., 1.1, k.1
39. Świętosławski Wojciech
1935, rkp., 1.1, k.1
40. Wóycicki Zygmunt
1917, rkp., 1.1, k.1
41. Związek Zawodowy Cukrowni Królestwa Polskiego
1915, rkp., 1.1, k.1
42. List z podpisem Twój Wiktor /w sprawie prelekcji/
1937, rkp., 1.1, k.1

V. MATERIAŁY OSÓB OBCYCH

42. Jankowski Edmund. Notatki biograficzne o Bronisławie Znatowiczu
1910, 1916, 1918, rkp. i druk., 1. i sz., k.9 + a.51
43. Emanuele Paterno. Wspomnienie pośmiertne przez N.Par-ravano
Wycinek z prasy, fotografia
1935, druk., 1., k.2 + 1 fot.

ZAŁĄCZNIK

44. Materiały drukowane dotyczące Politechniki Warszawskiej.
1. Ličnýj sostav Varšavskago Politechničeskogo Institutu Imperatora Nikolaja II /Varšava 1910, s.16

2. Ličnyj sostav Varšavskogo Politečničeskogo Instituta Imperatora Nikolaia II. Varšava 1913, ss.23+4.
3. Skierski Stefan. Kazanie wypowiedziane w kościele reformowanym warszawskim w przeddzień otwarcia Uniwersytetu i Politechniki Polskich w Warszawie d. 14 listopada 1915 r. Warszawa 1915, s. 14, por. J. 17 i 18.
4. Politechnika Warszawska, Warszawa 1916, ss.35.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ARCHIWUM PAN
ZA ROK 1985

I. SPRAWY OGÓLNE

Archiwum PAN posiada 25 etatów, zatrudniając na dzień 31 XII 1985 r. 29 pracowników, w tym 23 na pełnych etatach i 6 na częściowych. W Warszawie pracuje 19 osób /w tym 4 osoby w niepełnym wymiarze czasu/; Oddziały w Krakowie i Poznaniu liczą po 3¹/₂ etatu, Oddział w Wodzisławiu ma 2 etaty. Wśród personelu zdecydowanie przeważają pracownicy działalności merytorycznej: 5 pracowników naukowych /1 emerytowany profesor zwyczajny na 1/2 etatu i 4 adiunktów/, 5 st. dokumentalistów dypl., 15 archiwistów, 2 bibliotekarki oraz 2 pracowników techniczno-administracyjnych. Archiwum PAN zatrudnia 25 pracowników z wyższym wykształceniem, /w tym 10 ze stopniem doktora/ i 4 osoby z wykształceniem średnim.

W składzie osobowym Archiwum zaszły w roku sprawozdawczym następujące zmiany: od 30 IX na emeryturę przeszła mgr Maria Wrzoskova pracująca w Archiwum PAN od 1958r., zaś od 31 XII ob. Lucja Litwa /zatrudniona od 1970 r./.

Pracę w Archiwum PAN w Warszawie podjęli: mgr Tadeusz Epsztein /od 1 I/, Małgorzata Ośko /od 1 III/, dr Hanna Szymczyk /od 1 IV/, Małgorzata Blacha /od 1 X/ i dr Alina Gryciuk /od 1 XII/. W Oddziale w Krakowie podjęła pracę od 1 X Anna Janow, zaś w Poznaniu od 1 II mgr Małgorzata Błażczak /na 1/2 etatu/.

Kilka osób otrzymało odznaczenia państwowe: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski - mgr M. Wrzowska, Srebrny Krzyż Zasługi - mgr J.A. Igielski i mgr Anna Marciniak, Brązowy Krzyż Zasługi - mgr Elżbieta Sztraj. Nadto ob. Lucja Litwa, mgr J. Mizikowski, i dr J. Zimińska otrzymali medale 40-lecia Polski Ludowej.

Na początku roku zmarł przewodniczący Rady Naukowej Archiwum PAN prof. dr Ludwik Bazyłow. Na jego miejsce powołany został prof. dr Janusz Durko, pod którego przewodnictwem Rada odbyła 14 VI posiedzenie poświęcone omówieniu i przyjęciu sprawozdania za r. 1984; dyskutowała również nad referatem mgr M. Wrzowskiej na temat problemów narastającego zasobu archiwalnego w jednostkach organizacyjnych PAN.

Kolegium zbierało się 4 razy /13 II, 27 V 13 VI, 20 XI/, omawiając bieżące sprawy placówki. Nadto na posiedzeniu 27 V dr Anna Marciniak referowała przebieg spotkania grupy roboczej d/s informacji retrospektywnej w archiwach akademii nauk krajów socjalistycznych, które odbyło się w Bratysławie w grudniu 1984 r., zaś na posiedzeniu w dn. 1 VI mgr M. Wrzowska przedstawiła referat pod tytułem "Gromadzenie materiałów archiwalnych w świetle nowych przepisów"

Warunki lokalowe w Warszawie nie uległy poprawie.

Poprawiły się natomiast warunki lokalowe w Oddziale Archiwum PAN w Krakowie, gdzie uzyskano pomieszczenie o powierzchni 27,54 m². Urządzono w nim czytelnię dla użytkowników zbiorów. W innych pomieszczeniach prowadzone by-

ły prace zabezpieczające przed wilgocią i zagrzybieniem. Oddział w Poznaniu uzyskał dodatkowe pomieszczenie o powierzchni 23 m², które po dokonaniu remontu przeznaczone zostało na magazyn. W Oddziale w Wodzisławiu przeprowadzono w szerokim zakresie prace remontowe trwające 4 miesiące, przy czym istotne znaczenie ma wykonanie tzw. izolacji poziomej.

Zasób Archiwum w Warszawie powiększył się o 5,75 mb materiałów kancelaryjnych i 11 mb materiałów pochodzenia prywatnego. Do Oddziału w Krakowie napłynęło 21,50 mb akt kancelaryjnych i ok. 17,70 mb spuścizn. Jednakże wskutek wybrakowania ok. 50 mb. akt kancelaryjnych ogólny zasób Oddziału zmniejszył się i wynosi obecnie ok. 584,40 mb. Oddział w Poznaniu powiększył swój zasób o 6,70 mb /ok. 5,05 mb. darów i ok. 1,65 mb. depozytów/. Zasób Oddziału w Wodzisławiu wzrósł o 3,10 mb.

Ogólny zasób Archiwum PAN na dzień 31 XII osiągnął więc stan 2158,85 mb., z czego: w Warszawie i w magazynie terenowym - 1365,65 mb., w Krakowie - 584,40 mb., w Poznaniu - 170 mb. i w Wodzisławiu 38,80 mb.

Komisja Oceny Zakupów, pod przewodnictwem czl. ko-resp. PAN prof. dra Cz. Madajczyka, odbyła 1 posiedzenie /28 XI/, na którym dokonano zakupu 7 spuścizn lub ich fragmentów, bądź uzupełnień.

Pełny wykaz nabytków Archiwum PAN w Warszawie i w Oddziałach zawiera załącznik nr 1.

Zbiór medali naukoznawczych powiększył się o 23 sztuki /15 z darów i 8 z zakupu/, osiągając na dzień 31 XII liczbę 764 sztuki.

II. ARCHIWUM PAN W WARSZAWIE

1. Naukowo-techniczne opracowanie materiałów archiwalnych

W Archiwum PAN w Warszawie zinwentaryzowano spuścizny: J.S.Bystronia /2,30 mb., 130 j., inwentarz kartkowy/, A. Chełmońskiego /1 mb, 77 j./, S. Kontkiewicza /2,70 mb., 133 j./, S. i H. Krzemienieńskich /0,50 mb., 46 j./, J.A.Majewskiego /0,25 mb., 61 j./, T. Manteuffla /1,60 mb., 142 j./, W. Roniewicza /0,20 mb., 29 j./, J. Samsonowicza /1,80 mb., 156 j./, J. Siemińskiego /0,30 mb., 20 j./, E. Syma /0,25 mb., 33 j./, Z. Żmigrodzkiego /0,30 mb., 14 j./.

W toku porządkowania znajdują się materiały Z.Chwałiboga /0,45 mb./, W.L.Jaworskiego /1,40 mb./, S. Kaczorowskiego /0,90 mb./, S. Orsiniego-Rosenberga /0,30 mb./, M. Szanieckiego /0,40 mb./, K. Stefki /0,95 mb./.

Sporządzono spisy tymczasowe materiałów J.Groszkowskiego /1,75 mb., 75 pozycji/, W. Łośniańskiego /ok.2 mb/, R. Manteuffla /ok. 1,95, 56 poz./, Z.Podwińskiej /1,75 + 2,00 mb. Kartoteki, 112 poz./, S.Sabiniewicza /0,15 mb., 22 poz./, D. Smoleńskiego /0,03 mb., 3 poz./, oraz wykaz publikacji W. Olszaka /depozyt/.

Uzupełniano na bieżąco kartotekę korespondencji uczonych. Wznowiono prace nad kartoteką zespołów, sporządzając 76 nowych kart. Kontynuowano prace nad kartoteką "Wykazu pracowników nauki polskiej" oraz przygotowywaniem do publikacji II zeszytu tego "Wykazu". Gromadzono dalsze materiały do teczek biograficznych i zagadnieniowych.

Komisja Metodyczna do 30 IX zbierała się pod przewodnictwem mgr M. Wrzaskowej, zaś od 1 X - mgr H.Dymnickiej-Wołoszyńskiej. Komisja odbyła 8 zebrań, zatwierdzając 7 inwentarzy i zgłaszając uwagi do 5 dalszych. Jej rozszerzone posiedzenia odbyły się: 13 V - w Warszawie, poświęcone zagadnieniu doskonalenia aparatu ewidencyjno-informacyjnego oraz 11 XII - w Krakowie, na temat opracowania inwentarza ciągłego zespołu akt Polskiej Akademii Umiejętności

Komisja Brakowania Akt udzieliła placówkom PAN i towarzystwom naukowym dotowanym przez PAN 24 zezwoleń na przekazanie na makulaturę 236,5 mb.akt kat. "B". W związku z tym przeprowadzono 5 ekspertyz, 7 razy udzielono konsultacji na temat brakowania akt.Zespół w składzie: mgr mgr J.A. Igielski, J.Mizikowski, E.Sztraj pod kierunkiem mgr M. Wrzaskowej przeprowadził w dniach 24-28 VI akcję brakowania akt kancelaryjnych jednostek organizacyjnych Sekretariatu Administracyjnego i placówek PAN przechowywanych w magazynie terenowym poza Warszawą. Wybrakowano ok. 43,60 mb akt.

2. Opieka nad narastającym zasobem

Przeprowadzono 5 wizytacji w placówkach PAN w Warszawie i Jastrzębcu. Udzielano na bieżąco konsultacji w zakresie opracowania instrukcji kancelaryjnych i prowadzenia kancelarii systemem bezdziennikowym, a także w zakresie metod porządkowania, brakowania i trybu przekazywania akt do Archiwum oraz organizacji pracy w archiwach.

3. Dział Mikrofilmów, Fotografii i Fotokopii

Wykonano 387 klatek mikrofilmów negatywów i 610 sztuk kserokopii do użytku służbowego. Na zamówienia instytucji i indywidualnych użytkowników przeprowadzono 58 kwerend krajowych i 2 zagraniczne, w związku z czym wykonano 80 klatek mikrofilmów, 371 sztuk reprodukcji fotograficznych oraz 4.285 sztuk kserokopii. Wypożyczono 34 szpule mikrofilmów oraz 585 fotografii, w szczególności podobizn uczonych, do różnych publikacji.

Stan zbiorów mikrofilmowych /wraz z depozytami w Oddziałach/ osiągnął: 1.024.843 klatek mikrofilmów negatywów, 2.692.866 klatek mikrofilmów pozytywów, 24.996 fotokopii i fotografii, 1.172 kserokopii, 40 szt. mulezy, 3 taśmy magnetofonowe.

W Dziale zinwentaryzowano 29.168 klatek mikrofilmowych negatywów i 4 kopie pozytywowe po tyleż klatek mikrofilmów dla Oddziałów i Magazynu Rezerwy Wieczystej. Wszystkie jednostki wpisano do ksiąg inwentarzowych negatywów i pozytywów; dla depozytów w Warszawie i w Oddziałach sporządzono spisy mikrofilmów. Nadto Dział prowadził inwentaryzację napływającego materiału fotograficznego. Zinwentaryzowano ok. 220 sztuk pochodzących z darów i z zespołów archiwalnych. Ze zbioru fotografii nagrobkowych wyłączono ok. 3.100 sztuk fotografii z komentarzy krakowskich dla Oddziału APAN w Krakowie, sporządzono ich spis i wyłączono karty katalogowe. Ze zbioru J.J. Michalskich w Instytucie Badań Literackich PAN wyłączono z mikrofilmów

negatywy fotografii i włączono do fotografii ponad 2.000 sztuk. Nadto opisano 60 negatywów ze spuścizny T.Stryjańskiego. Kontynuowano przesegnowywanie mikrofilmów.

4. Biblioteka

Księgozbiór powiększył się o 71 vol. druków zwartych /w tym 14 vol. z wymiany i 11 vol. z darów/ i o 117 vol. wydawnictw ciągłych. Stan zbiorów Biblioteki Archiwum osiągnął 9.167 vol. druków zwartych i 8.139 vol. wydawnictw ciągłych. Udostępniono czytelnikom 1.034 vol. książek i 609 vol. czasopism. W ramach wymiany wysłano 298 egz. wydawnictw głównie "Biuletynu Archiwum PAN" nr 26. Opracowano technicznie 76 vol. przejętych z oprawy i 120 nowonabytych. Przeprowadzono selekcję księgozbioru podręcznego; wyłączone wydawnictwa przeniesiono do magazynu, co spowodowało przesunięcie ponad połowy zbiorów. Kontynuowano katalogowanie zbioru ciągłego sprawozdań szkół średnich. Skatalogowano 45 tytułów z uwzględnieniem odsyłaczy dla dodatków samoistnych.

5. Udostępnianie i popularyzacja zasobu

W pracowni naukowej odnotowano 422 odwiedziny osób korzystających z materiałów archiwalnych i z księgozbioru, w tym 4 użytkowników z zagranicy. Załatwiono 10 kwerend pisemnych i telefonicznych, w tym 2 zagraniczne. 15 razy wypożyczano materiały Archiwum na zewnątrz. Przygotowano materiały do 28 nru "Biuletynu Archiwum PAN", który bę-

dzie zawierać omówienie konferencji grupy roboczej d/s opracowania informacji retrospektywnej w archiwach akademii nauk krajów socjalistycznych oraz 5 inwentarzy spuścizn: S. Ehrenkreutza, W. Kamienieckiego, E. Kipy, T. Makowieckiego i M. Pollakówny oraz sprawozdanie za rok 1984.

Gromadzono materiały do publikacji kolejnego zeszytu "Bibliografii archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych". Opublikowano informację o nabytkach Archiwum PAN w 1984 r. w nr 3/4 z 1985 r. "Kwartalnika Historii Nauki i Techniki".

6. Szkolenie

W Archiwum odbywały się zajęcia praktyczne z archiwistyki 29 słuchaczy Policealnego Studium Informacji, Archiwistyki i Księgarstwa; 4 osoby spośród słuchaczy tej szkoły opracowywały prace dyplomowe w oparciu o materiały Archiwum PAN. Troje studentów /2 osoby z Uniw. M. Kopernika i 1 z UW/ odbyły we wrześniu czterotygodniową praktykę w Archiwum PAN.

7. Współpraca z zagranicą

Utrzymywano roboczą współpracę z archiwami akademii nauk krajów socjalistycznych /wymiana publikacji i informacji/. W dniach 15-29 X 1985 r. dr R. Majkowska, kierowniczka Oddziału Archiwum PAN w Krakowie i dr H. Zubalowa z Archiwum PAN w Warszawie przebywały w Centralnym Archiwum Czechosłowackiej Akademii Nauk, gdzie zapoznawały się

z systemami ewidencyjnymi i rozwiązaniami metodycznymi stosowanymi przez to Archiwum, zwłaszcza w zakresie opracowywania zespołów akt instytucji poprzedzających powstanie Czechosłowackiej Akademii Nauk.

8. Współpraca z placówkami PAN i innymi instytucjami

Archiwum PAN utrzymywało bliską współpracę z Instytutem Historii Nauki i Techniki PAN, Biblioteką PAN w Warszawie, Ośrodkiem Informacji Naukowej PAN, z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych, Kolem ZBOWiD przy PAN, oraz Muzeum Historycznym m.st. Warszawy.

9. Prace indywidualne pracowników Archiwum zmierzały do podwyższenia kwalifikacji naukowych i zawodowych, w tym także do uzyskania kolejnych stopni naukowych. Szczegółową informację zob. załącznik nr 2.

III. ODDZIAŁY TERENOWE ARCHIWUM PAN

1. Naukoarchiwalne opracowanie zasobu

W Oddziale krakowskim w zakresie akt kancelaryjnych prowadzono dalsze prace porządkowe nad zespołem akt PAU. Opracowano 2 wersje schematu inwentarza, które przedstawione zostały w referacie dr R. Majkowskiej i poddane pod dyskusję na rozszerzonym posiedzeniu Komisji Metodycznej APAN w Krakowie w dniu 11 XII. Z akt PAU wyłączono dodatkowe fragmenty /0,07 mb./ materiałów M. Sokołowskiego,

które dołączono do przechowywanej w Oddziale jego spuścizny. Przepisano na karty I część /litery A-J/ indeksu osobowego Rocznika AU. Prowadzono również prace segregacyjne nad korespondencją PAU i aktami kancelaryjnymi Oddziału PAN w Krakowie i jego placówek. W zakresie spuścizn uporządkowano i sporządzono inwentarze kartkowe materiałów: T. Dobrowolskiego /71 j., ok. 1 mb/, J. Grzegorzewskiego /40 j., ok. 0,40 mb./, F.H. Hoyer *sen.* //17 j. ok. 0,30 mb/, K. Kostaneckiego /13 j., ok. 0,20 mb./. Dokonano wstępnej segregacji pozyskanych dodatkowych materiałów Z. Grodzińskiego /99 poz./, R. Igardena /przygotowano tu 5 teczek do mikrofilmowania/, Antoniego Wrzosa /34 poz./ oraz nowej spuścizny J. Weyssenhoffa /71 poz./. Spuścizny Z. Grodzińskiego i J. Weyssenhoffa przygotowano do zakupu przez Komisję Oceny Zakupów Archiwum PAN.

Sporządzono kartotekę spuścizn przechowywanych w Oddziale. Przeprowadzono prace melioracyjne w magazynie, w celu zwiększenia powierzchni na nowe nabytki.

W Oddziale w Poznaniu uporządkowano i sporządzono inwentarz ciągły spuścizny M.Z. Jedlickiego /83 j., ok. 1 mb./, zakończono porządkowanie i rozpoczęto inwentaryzację kartkową materiałów W. Kowalenki /ok. 1,50 mb./ oraz prowizorycznie uporządkowano i spisano część spuścizn F. Dembińskiego i J. Kostrzewskiego. Rozpoczęto porządkowanie spuścizny W. Skalskiego. Nadto zmeliorowano suplement do inwentarza materiałów F. Terlikowskiego. Rozpoczęto indeksowanie kartkowego spisu materiałów prof. S. Helaszyńskiego /spis liczy już ok. 750 pozycji, uzupełniany na

bieżąco/. Nadal gromadzono i uzupełniano teczki biograficzne i zagadnieniowe dotyczące wielkopolskiego środowiska naukowego oraz zmeliorowano ich układ. Uzupełniano kartotekę zespołów. Przygotowano do zakupu materiały doc. A. Czekalskiej /geologia/.

W Oddziale w Wodzisławiu sporządzono inwentarz ciągły akt b. Centrum Badań Naukowych, przy czym za zgodą Komisji Brakowania Akt Archiwum PAN 2 mb. akt wybrakowano. Uporządkowano też niektóre akta personalne pracowników Centrum. Opracowano inwentarz ciągły wraz ze wstępem spuścizny S. Szpilczyńskiego. Sporządzono spisy tymczasowe spuścizny J. K. Zaremby i przystąpiono do jej porządkowania i inwentaryzacji. Opracowano też szczegółowy spis materiałów Cz. Thullie.

2. Opieka nad narastającym zasobem

W ramach nadzoru nad narastającym zasobem Oddziały przeprowadziły wizytacje w placówkach i komórkach PAN oraz w towarzystwach naukowych dotowanych przez PAN, połączone z reguły z udzielaniem odpowiednich konsultacji. Oddział krakowski przeprowadził 11 wizytacji i 1 ekspertyzę; 5 razy udzielono instrukcji przy opracowywaniu wykazu akt. Przekazano na makulaturę ok. 50 mb. akt kat. "B"; nadal nadzorowano prace porządkowe w aktach Tow. Miłośników Języka Polskiego. Sporządzono plan wizytacji na lata 1985-1986.

Oddział poznański przeprowadził 5 wizytacji. Prowa-

dzono też rozmowy z Dyrekcją Instytutu Zachodniego w sprawie zorganizowania archiwum tego Instytutu i zapewnienia mu fachowej opieki archiwalnej.

Oddział w Wodzisławiu przeprowadził 3 wizyty; jego kierownik brał udział w komisji brakującej akta Oddziału PAN w Katowicach.

3. Mikrofilmowanie i reprografia

Oddział w Krakowie przekazał do mikrofilmowania 5 tek z materiałów R. Igardena w ramach systematycznego mikrofilmowania tego zespołu, oraz przekazał w depozyt do Muzeum Fotografii w Krakowie 243 sztuki klisz szklanych, 58 sztuk błon i 20 sztuk odbitek z materiałów W. Kotwicza w celu ich zabezpieczenia.

Oddział w Poznaniu wykonał dla użytkowników 58 sztuk fotokopii i 250 sztuk kserokopii. Uzupełniano ewidencję zbiorów mikrofilmowych, które wynoszą 767 szpul /przybyło 34/ i obejmują 420.375 klatek pozytywów /przybyło 21.035/.

4. Udostępnienie i popularyzacja zasobu

Oddział w Krakowie odnotował 427 odwiedzin 121 użytkowników, opracował 35 kwerend i wydał 12 zaświadczeń interesantom. Wypożyczono poza Oddział 65 jednostek archiwalnych, m.in. na wystawy "Początki życia literackiego w Krakowie w l. 1945-1946" oraz "80 lat działalności Związku Nauczycielstwa Polskiego w Krakowie". Urządzono pokaz archiwalny dla studentów historii UJ i dla młodzieży szkolnej.

Ze zbiorów Oddziału poznańskiego korzystało 45 użytkowników. Odnotowano 150 odwiedzin. Udostępniono łącznie 641 jednostek archiwalnych, 104 vol. z księgozbioru i 10 szpul mikrofilmów. 6 razy wypożyczano akta na zewnątrz /łącznie 40 jednostek archiwalnych i 16 szpul mikrofilmów/. Oddział opracował 6 kwerend pisemnych i 24 na miejscu. Opracowano wykaz tematów zgłoszonych w pracowni naukowej przez użytkowników. Oddział urządził w Gmachu Poznańskiego Tow. Przyjaciół Nauk pokaz pt. "Ze zbiorów Archiwum PAN. Prof. dr Józef Kostrzewski 1885-1969", eksponując w 2 gablotach około 20 pozycji /kopie materiałów/ ze spuścizny tego uczonego. Pokaz trwał od marca do grudnia. Oddział wypożyczył też 58 eksponatów z 32 jednostek tejże spuścizny na zorganizowaną przez Muzeum Archeologiczne w Poznaniu wystawę poświęconą prof. J. Kostrzewskiemu. Na sesji z okazji 100-lecia urodzin tego uczonego dr A. Marciniak wygłosił krótki komunikat o zawartości pozostawionej przez niego spuścizny przechowywanej w Oddziale. Nagrano też dla Radia 2 audycje o J. Kostrzewskim i jego materiałach, przy czym jedną audycję w programie ogólnopolskim. Dla tegoż programu nagrano też audycję o ks. Stanisławie Kozierowskim i znaczeniu jego badań nad Słowiańszczyzną Zachodnią. W nagraniach uczestniczyli też pracownicy Oddziału.

Oddział w Wodzisławiu załatwił kilka kwerend telefonicznych. Odnotowano 4 wizyty użytkownika mikrofilmu sprowadzonego dlań z Warszawy. Przedstawiciel tygodnika społeczno-gospodarczego "Nowiny" przeprowadził wywiad z pracownikami Oddziału.

5. Księgozbiory podręczne Oddziałów wzbogaciły swoje zasoby: krakowski - o 181 vol., osiągając na dzień 31 XII - 2.076 col., /w Oddziale przeprowadzone także skontrolum/, poznański - o 56 vol., osiągając na dzień 31 XII - 2.089 vol., zaś księgozbiór podręczny Oddziału w Wodzisławiu wzrósł o 9 vol. i osiągnął liczbę 359 vol.

6. Zebrania i narady

W Oddziałach odbyło się kilka zebrań roboczych związanych m.in. z wizytacjami dyrekcji i przedstawicieli Archiwum PAN w Warszawie. W Oddziale w Krakowie odbyło się posiedzenie rozszerzonej Komisji Metodycznej.

7. Współpraca z innymi instytucjami

Oddziały terenowe Archiwum PAN utrzymują żywe kontakty z miejscowymi Oddziałami PAN /m.in. udział w zebraniach Oddziałów/ i ich placówkami, zwłaszcza bibliotekami PAN, a także wyższych uczelni. Ścisłe kontakty utrzymywane są także z archiwami państwowymi oraz towarzystwami naukowymi. Kierowniczka Oddziału w Poznaniu dr A. Marciniak brała udział w kilku sesjach naukowych oraz w zebraniu z wykładem dr B. Jähninga z Berlina Zach. w Instytucie Zachodnim.

Załącznik nr 1

NABYTKI ARCHIWUM PAN W 1985 r.

Warszawa

Dział II

Materiały PAN na podstawie 7 spisów

zdawczo-odbiorczych

ok. 5,75 mb.

Dział III

1. J. Groszkowski /elektronika, radio-technika/

ok. 1,75 mb.

2. Z. Podwińska /archeologia/

ok. 1,75 mb.
+ 2,05 mb.
kartotek

3. S. Sabiniewicz /farmacja i informacja naukowa/

ok. 0,15 mb.

4. D. Smoleński /chemia fizyczna/

ok. 0,03 mb.

Pozycja 1 - zakup, pozycje 2 - 4 dary.

Nadto materiały dodatkowe:

1. E. Chroboczek /warzywnictwo/

ok. 2,50 mb.

2. Cz. Gutry /kartoteka bibliograficzna/

ok. 0,75 mb.

3. R. Kobendza /botanika/

4. R. Manteuffel /ekonomika rolnictwa/

ok. 1,95 mb.

5. A. Pol /technika/

ok. 0,04 mb.

Pozycje 1 i 2 - zakup, pozycje 3 - 5 dar

Oddział w Krakowie

Dział I

Akta Komisji Historii Sztuki PAU

ok. 0,11 mb.

Dział II

Akta 6 placówek i jednostek Oddziału

PAN w Krakowie

ok. 21,40 mb.

Dział III

1. H. Dobrowolski /historia, archiwistyka/ ok. 3,50 mb.

2. Z. Grodziński /zoologia/ ok. 9 mb.

3. K. Kostanecki /anatomia/ ok. 0,20 mb.

4. M. Plezia /filologia klas., historia/ ok. 0,06 mb.

5. H. Świdziński /geologia/ ok. 1,70 mb.

6. J. Weyssenhoff /fizyka/ ok. 1,30 mb.

7. J. Wiśniewski /językoznawstwo/ ok. 0,02 mb.

Pozycje 1, 3, 4, 5, 7 - dar, pozycje 2

i 6 - zakup

Nadto materiały dodatkowe

1. R. Igarden /filozofia/ ok. 1,20 mb.

2. L. Sternbach /filologia klasyczna/ ok. 1,50 mb.

3. A. Wrzosek /geografia ekonomiczna/ ok. 1,20 mb.

Pozycje 1 i 2 - dar, pozycja 3 - zakup

Nadto mapy: Śląska /A. Wrzoska/ i dialektów /K. Nitscha/

Oddział w Poznaniu

Materiały dodatkowe:

1. F. Dembiński /rolnictwo/ ok. 5 mb.

2. S. Helsztyński /filologia/ ok. 0,05 mb.

Obie pozycje - dar

Oddział w Wodzisławiu Śl.

1. Z. Hornung /historia/ ok. 1,10 mb.

2. J.K. Zaremba /historia literatury/ ok. 4 mb.

Obie pozycje - dar

Załącznik nr 2

WYKAZ PRAC I PUBLIKACJI NAUKOWYCH

I. OPRACOWANIA, ARTYKUŁY I RECENZJE PUBLIKOWANE

1. S. Chankowski - Nabytki Archiwum PAN w 1984 roku.
"Kwartalnik Historii Nauki i Techniki" 1985 nr 3/4 s. 777-786.
2. T. Dymaczewski - Szlachta powiatu kościańskiego w I połowie XV wieku. W: "Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk". Wydział Nauk o Sztuce, nr 100 za 1982 r. Poznań 1984 /druk: 1985/, s. 52-65.
3. Z. Gawlikowski - Z historii badań nad wodami krynkami. "Aura" 1985, nr 5, s. 25-26.
4. Z. Kolankowski - Początki współpracy archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych.
"Archivni Zpravy ČSAV" 8.16: 1985 s. 25-30.
5. A. Marciniak - Materiały prof. Stefana Vrtel-Wierczyńskiego w Archiwum Polskiej Akademii Nauk - Oddział w Poznaniu, "Roczniki Biblioteczne" R.28: 1984 z. 1-2.
6. J. Poradzisz - Komisja Balneologiczna w Krakowie 1858-1877. "Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej". Seria B z. 31: 1984 s. 82-124.

7. P. Porwol - Historia pewnego plakatu. "Mówią Wieki". R.28: 1985 nr 3 s. 30-31.
8. - Patriotyczne tradycje ruchu śpiewaczego w Wodzisławiu Śląskim. W: XVI Dni Wodzisławia Śl. 1985 s. 9-15.

II. OPRACOWANIA, REFERATY I RECENZJE NIE PUBLIKOWANE

1. S. Chankowski - recenzja wydawnicza IV tomu "Katalogu rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego"
2. H. Dymnicka-Wołoszyńska - Aparat naukowo-informacyjny dotyczący zespołów akt towarzystw i instytucji naukowych w Archiwum PAN - referat na spotkanie grupy roboczej archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych
3. - tłumaczenie artykułu A. Marćakowej: "Die Bearbeitung der Bestände wissenschaftlicher Vereine und Gesellschaften"
4. T. Epsztein - "Małżeństwa szlachty posesorskiej na Wołyniu, Podolu i Ukrainie w latach 1815-1880", praca magisterska
5. J. A. Igielski - "Udostępnianie materiałów archiwalnych w świetle nowych przepisów" - referat na Kolegium APAN.
6. R. Majkowska - "Metody opracowywania zespołów archiwalnych kancelarii austriackiej /na

przykładzie zespołów: Królewskiego Czeskiego Towarzystwa Naukowego, Czeskiej Akademii Nauk i Umiejętności, Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, Polskiej Akademii Umiejętności/. Stan istniejących do nich pomocy archiwalnych i możliwości ich wzbogacenia" - referat na konferencji metodycznej.

7. M. Wrzeskowa - "Gromadzenie materiałów archiwalnych w świetle nowych przepisów" - referat na Kolegium APAN.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ARCHIWUM PAN W 1986 ROKU

I. SPRAWY OGÓLNE

Archiwum PAN posiada 25 etatów, na których zatrudniało na dzień 31 XII 1986 r. 28 osób, w tym 23 na pełnych etatach, i 5 na częściowych. W Warszawie pracuje 19 osób /w tym 4 osoby w niepełnym wymiarze godzin. Oddziały w Krakowie posiadają po 3 1/2 etatu, Oddział w Wodzisławiu Śl. - 2 etaty. Wśród personelu przeważają pracownicy działalności merytorycznej: 5 pracowników naukowych /I emerytowany profesor zwyczajny na 1/2 etatu i 4 adiunktów/, 5 st. dokumentalistów dypl., 15 archiwistów, 2 bibliotekarki /w niepełnym wymiarze godzin/ oraz 2 pracowników techniczno-administracyjnych. Archiwum PAN zatrudniało 25 pracowników z wyższym wykształceniem /w tym 10 ze stopniem naukowym doktora/ i 4 osoby z wykształceniem średnim.

Z okazji Święta Odrodzenia Polski kustosz biblioteki mgr Marta Machura odznaczona została Srebrnym Krzyżem Zasługi.

W okresie sprawozdawczym funkcjonowały regularnie organa opiniotwórczo-doradcze.

R a d a N a u k o w a pod przewodnictwem prof dra Janusza Durki odbyła posiedzenie w dniu 27 II, poświęcone omówieniu i przyjęciu sprawozdania Archiwum za rok 1985 oraz planu pracy na rok 1986; zapoznała się też z aktualną problematyką gromadzenia spuścizn po uczonych.

K o l e g i u m zbierało się 3 razy. Na posiedzeniu w dniu 19 II omawiano sprawozdanie z działalności Archiwum w roku 1985; posiedzenie w dniu 22 IV poświęcone było omówieniu zakresu przemieszczenia części zasobu Archiwum PAN oraz sposobu gromadzenia i opracowania materiałów fonograficznych; w dniu 15 X dokonano analizy pracy Oddziału Poznańskiego Archiwum PAN na podstawie wizytacji przeprowadzonej w dniu 21 V 1986 r. Na tymże posiedzeniu mgr H. Dymnicka-Wołoszyńska i mgr Z. Bonarowska przedstawiły sprawozdanie ze swego udziału w II posiedzeniu grupy roboczej do opracowania problemu informacji retrospektywnej i budowy naukowego aparatu informacyjnego w archiwach akademii nauk krajów socjalistycznych.

Warunki lokalowe w Warszawie nie uległy zmianie i są nadal nieodpowiednie. Magazyn jest zapelniony niemal całkowicie. W związku z wymianą instalacji centralnego ogrzewania w magazynach Archiwum musiano w nich dokonać kilkakrotnych przemieszczeń poszczególnych części zasobu. W tej pracochłonnej operacji zaangażowanych było przez wiele tygodni kilkoro pracowników Archiwum; pociągnęło to też za sobą konieczność znacznych ograniczeń w udostępnianiu materiałów archiwalnych użytkownikom.

W Oddziale Krakowskim zahamowany został proces zarzyniania budynku, nastąpiło względne osuszenie piwnic, nadal przecieka jednak dach. W Oddziale Poznańskim urządzono i wyposażono nowy magazyn.

Z a s ó b Archiwum w Warszawie powiększył się o 17 mb. materiałów kancelaryjnych i 9,30 mb. materiałów pochodzenia

prywatnego. Do Oddziału w Krakowie napłynęło 17,10 mb akt kancelaryjnych i ok. 11,60 mb. spuścizn. Stan zasobu powiększył się o 28,70 mb. Oddział w Poznaniu powiększył swój zasób o 11 mb. Zasób Oddziału w Wodzisławiu wzrósł o 4,50 mb.

Ogólny zasób Archiwum PAN na dzień 31.12.1986 r. osiągnął stan 2.229,40 mb, z czego: w Warszawie i w magazynie terenowym - 1.392 mb., w Krakowie - 613,10 mb., w Poznaniu - 181 mb. i w Wodzisławiu 42,30 mb.

Komisja Oceny Zakupów, pod przewodnictwem czl. koresp. PAN prof. dra Cz. Madańczyka, odbyła 2 posiedzenia /10 IV i 24 XI/, na których dokonano zakupu 14 spuścizn lub ich fragmentów, bądź uzupełnień.

Pełny wykaz nabytków Archiwum PAN w Warszawie i w Oddziałach zawiera załącznik nr 1.

Zbiór medali naukowców powiększył się o 24 sztuki /16 z darów i 8 z zakupu/, osiągając na dzień 31.12. liczbę 788 sztuk.

II. ARCHIWUM PAN W WARSZAWIE

1. Naukowo-techniczne opracowanie materiałów archiwalnych

W Archiwum PAN w Warszawie zinventaryzowano spuścizny Z. Chwaliboga /0,45 mb., 35 j./, M. Goliasa /0,30 mb. 24 j./, K. Idaszewskiego /0,20 mb., 21 j./, M. Jaroszyńskiego /0,25 mb., 38 j./, S. Kaczorowskiego /0,90 mb., 59 j./, S. i H. Krzemienieńskich /0,45 mb., 46 j./, F. Majewskiego /0,20 mb., 45 j./, S. Orsiniego-Rosenberga /0,30 mb., 17 j./, M. Sozanieckiego /0,40 mb., 53 j./, W. Wojta-

na /0,35 mb., 16 j./: Spuścizna S.Bystronia, posiadająca dotychczas inwentarz kartkowy otrzymała inwentarz ciągły /2,50 mb., 132 j./, zaś do inwentarza spuścizny T. Mantuffla opracowano wstęp i aneksy /m.in. obszernej korespondencji/.

W toku porządkowania znajdują się materiały K.Ajdukiewicza /2,30 mb./, W.L. Jaworskiego /1,40 mb./, J.Makowskiego /1,20 mb./, B.Olszewicza /8,90 mb./, K. Steffi /0,95 mb./, Nadto sporządzono tymczasowe spisy materiałów spuścizn, T. Cieślaka, L.Gecowa, Z.Podwińskiej oraz dodatkowej partii materiałów B.Nawroczyńskiego i N. Rojeckiej. Przeprowadzono wstępną segregację części spuścizny Z.Wdowiszewskiego, oraz segregację materiałów prof. Z. Kolanowskiego, wyłączając przy tym materiały Archiwum PAN. Uporządkowano 3 mb. i sporządzono inwentarz kartkowy dla 90 jednostek.

Uzupełniano na bieżąco kartotekę korespondencji uczonych oraz rozpoczęto gromadzenie kart do kartoteki nazw instytucji, pamiętników i wspomnień, życiorysów i prac osób trzecich, występujących w inwentarzach spuścizn. Kontynuowano prace nad kartoteką zespołów, sporządzając 143 nowe karty i przepisując na maszynie 391 kart. Uzupełniano i korygowano kartotekę "Wykazu pracowników nauki polskiej" na podstawie nowych pozycji bibliograficznych oraz przygotowywano do publikacji III zeszyt tego "Wykazu". Gromadzono dalsze materiały do teczek biograficznych i zagadnieniowych oraz przygotowywano materiały do opracowania II redakcji "Wytycznych opracowania archiwalnego spuścizn rękopiśmiennych".

Komisia Metodyczna pod przewodnictwem mgr H.Dymnickiej-Wołoszyńskiej odbyła 10 zebrań, zatwierdzając 18 inwentarzy opracowanych w Archiwum PAN w Warszawie i jego Oddziałach.

Komisia Brakowania Akt udzieliła placówkom PAN 41 zezwoleń na przekazanie na makulaturę 140 mb. akt kat. "B". W związku z tym przeprowadzono 2 ekspertyzy, 10 razy udzielono konsultacji na temat brakowania akt.

2. Opieka nad narastającym zasobem

Archiwum sprawuje nadzór nad aktami 237 placówek i jednostek organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk. W 1986r przeprowadzono 20 wizytacji w Warszawie i Łodzi, dokonano 2 ekspertyz, uzgodniono 2 normatywy kancelaryjne oraz przeprowadzono szkolenie w sprawach kancelaryjno-archiwalnych w Instytucie Historii PAN. Udzielono na bieżąco konsultacji w zakresie opracowania instrukcji kancelaryjnych i prowadzenia kancelarii systemem bezdziennikowym, a także w zakresie metod porządkowania, brakowania i trybu przekazywania akt do Archiwum oraz organizacji pracy w archiwach zakładowych. Przygotowano 5 instrukcji i wytycznych dotyczących tych zagadnień. Część materiałów składnicowych przewieziono do magazynu terenowego. Sprawowano opiekę nad dokumentacją III Kongresu Nauki Polskiej w zakresie jej selekcji i uporządkowania oraz sporządzenia spisów zdawczo-odbiorczych w celu przejęcia jej do Archiwum PAN.

3. Dział Mikrofilmów, Fotografii i Fotokopii

Na zamówienie instytucji i użytkowników indywidualnych przeprowadzono 38 kwerend krajowych i 1 zagraniczną. W związku z tym wypożyczono 65 sztuk fotografii, i 9 rolek mikrofilmów oraz wykonano na zamówienie użytkowników 2445 klatek mikrofilmów, 112 sztuk fotokopii i fotografii, oraz 327 sztuk kserokopii.

Stan zbiorów mikrofilmów /wraz z depozytami w Oddziałach/ osiągnął: 1.024.843 klatek mikrofilmów negatywów, 2.695.246 klatek mikrofilmów pozytywów, 25.118 fotokopii i fotografii, 1172 kserokopii, 40 szt. mulety, 3 taśmy magnetofonowe.

W Dziale zinwentaryzowano 2.380 klatek mikrofilmowych pozytywów. Nadto Dział prowadził inwentaryzację napływających materiałów fotograficznych. Zinwentaryzowano 122 sztuki fotografii /w tym 100 z darów/. Wykonano 707 sztuk kserokopii do użytku służbowego. Mikrofilmy pozytywowe przeniesiono do magazynu A. Przygotowano do wysyłki dla Oddziału Krakowskiego Archiwum PAN 212 rolek mikrofilmów oraz sporządzono ich spis. Sporządzono także spis fotografii nagrobków przekazanych do tegoż Oddziału /1585 pozycji/.

4. Biblioteka

Księgozbiór powiększył się o 150 vol. druków zwartych /w tym 15 z wymiany i 28 z darów/ i o 122 vol. wydaw-

nietw ciągłych. Stan zbiorów biblioteki Archiwum osiągnął 9.317 vol. druków zwartych, 8.261 vol. wydawnictw ciągłych oraz 57 vol. odbitek. Udostępniono czytelnikom 844 vol. książek i 378 vol. czasopism. W ramach wymiany wysłano 292 egz. wydawnictw, głównie "Biuletynu Archiwum PAN" nr 27. Opracowano technicznie 150 vol. W dniach 17-21.02.86 przeprowadzono skontrum księgozbioru podręcznego; braków nie stwierdzono. Kontynuowano katalogowanie zbioru ciągłego "Sprawozdania szkół średnich". Skatalogowano 18 tytułów. W związku z remontem pomieszczeń magazynowych przeprowadzono selekcję wydawnictw zbędnych nagromadzonych od początku istnienia Archiwum. Druki uszkodzone i zdezaktualizowane przekazano na makulaturę. Przeznaczone w przyszłości dla innych bibliotek uporządkowano, posygnowano i rozpoczęto ich katalogowanie /238 vol. książek i 9 tytułów czasopism/. W związku z zalaniem części magazynu druków zwartych przemieszczono i wysuszone około 1000 vol.

5. Udostępnianie i popularyzacja zasobu

W pracowni naukowej odnotowano 230 odwiedzin 99 użytkowników korzystających z materiałów archiwalnych i z księgozbioru /w tym 4 użytkowników z zagranicy/. Załatwiono 14 kwerend pisemnych i telefonicznych, w tym 2 zagraniczne. 13 razy wypożyczano materiały Archiwum na zewnątrz /20 j.a./. Opublikowano 27 i 28 numer "Biuletynu Archiwum PAN" za rok 1984 i 1985, zmniejszając istniejące

opóźnienie. Przygotowano materiały do numeru 29 za rok 1986, który będzie zawierał omówienie konferencji w Bratysławie grupy roboczej poświęconej metodom inwentaryzacji zespołów towarzystw naukowych XIX wieku, sprawozdanie z letniej szkoły archiwistów archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych, inwentarze materiałów S. Drewnowskiego, Wł. Folkierskiego, S. Liebfelda i T. Miłobędzkiego, a także sprawozdanie z działalności Archiwum PAN za rok 1985.

Gromadzono materiały do publikacji kolejnego zeszytu Bibliografii archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych. Opublikowano informację o nabytkach Archiwum PAN w 1985 r. w nr 3/4 z 1986 r. "Kwartalnika Historii Nauki i Techniki".

Zakończono pracę nad przygotowaniem do druku III zeszytu "Wykazu pracowników nauki polskiej", lit. D-F, pod redakcją doc. J. Żurawickiej oraz opracowano i przekazano do wydawnictwa III zeszyt "Materiałów i dokumentów do dziejów nauki polskiej w czasie II wojny światowej", pod redakcją prof. Z. Kolankowskiego.

6. Szkolenie

W Archiwum odbywały się zajęcia praktyczne z archiwistyki 34 słuchacze Policealnego Studium Informacji, Archiwistyki i Księgarstwa, 4 osoby spośród słuchaczy tej szkoły opracowały prace dyplomowe w oparciu o materiały Archiwum PAN. 5 studentów /4 osoby z Uniwersytetu M. Koper-

nika, 1 z UW/ odbyły we wrześniu czterotygodniową praktykę w Archiwum PAN.

14.V.86 zwiedziła Archiwum grupa studentów historii z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

7. Współpraca z zagranicą

Utrzymywano roboczą współpracę z archiwami akademii nauk krajów socjalistycznych /wymiana publikacji i informacji/. W dniach 16-20.VI.86 mgr Z. Bonarowska z Oddziału Krakowskiego Archiwum PAN i mgr H. Dymnicka-Wołoszyńska z Archiwum PAN w Warszawie wzięły udział w II posiedzeniu grupy roboczej do opracowania problemu informacji retrospektywnej i budowy naukowego aparatu informacyjnego w archiwach akademii nauk krajów socjalistycznych. Mgr Bonarowska przedstawiła referat pt. "Aparat naukowo-informacyjny dla zespołów archiwalnych Towarzystwa Naukowego Krakowskiego i Polskiej Akademii Umiejętności", zaś mgr H. Dymnicka-Wołoszyńska referat pt. "Aparat naukowo-informacyjny do zespołów akt towarzystw naukowych w Archiwum PAN".

W dniach 4-12 IX dr Alina Gryciuk i mgr Elżbieta Sztraj wzięły udział w II Międzynarodowej Letniej Szkole Archiwistów archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych w Baku, gdzie dr A. Gryciuk przedstawiła komunikat na temat nadzoru nad narastającym zasobem archiwalnym PAN w świetle ustawy z 14.VII.1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

8. Współpraca z placówkami PAN i innymi instytucjami

Archiwum PAN utrzymywało bliską współpracę z Instytutem Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN, Biblioteką PAN w Warszawie, Ośrodkiem Informacji Naukowej PAN, z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych, Kołem ZBOWiD przy PAN oraz Muzeum Historycznym m.st. Warszawy. W dniach 27-29.VIII.86 dziesięcioosobowa grupa pracowników Archiwum wzięła udział w I Powszechnym Zjeździe Archiwistów Polskich w Przemyślu. Na zjeździe tym dr J.A. Igielski wygłosił referat pt. "Użytkownicy i wykorzystanie materiałów archiwalnych w Polsce na tle innych krajów", zaś dr Alina Gryciuk przedstawiła komunikat na temat "Przepisy kancelaryjno-archiwalne i zabezpieczenie dokumentacji w Polskiej Akademii Nauk".

9. Prace indywidualne pracowników Archiwum zmierzały do podwyższenia kwalifikacji naukowych i zawodowych, w tym także do uzyskania kolejnych stopni naukowych. 4.XI. 86 mgr Jan Andrzej Igielski, po zdaniu egzaminów, obronił na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu pracę doktorską pt. "Użytkownicy materiałów archiwalnych i zarys ich potrzeb informacyjnych" napisaną pod kierunkiem prof. dr Z. Kolankowskiego.

Szczegółową informację o pracach indywidualnych podaje załącznik nr 2.

III. ODDZIAŁY TERENOWE ARCHIWUM PAN

1. Naukowo-archiwalne opracowanie zasobu

W Oddziale krakowskim prowadzono dalsze prace porządkowe nad aktami PAU, przygotowując sporządzenie inventarza tego dużego i złożonego zespołu. Wyłączono z korespondencji Sekretariatu Generalnego PAU akta dotyczące sprawy "Domu Polskiego" w Wiedniu 1918-1945 i włączono je do grupy akt placówek zagranicznych /4 j.a./; nadal meliorowano korespondencję Sekretariatu Generalnego, uporządkowano ostatecznie protokoły i akta posiedzeń Wydziału II Historyczno-Filozoficznego /10 j.a./ oraz rozpoczęto prace nad korespondencją, wyłączając akta dotyczące wyboru członków i przenosząc je do odpowiedniej grupy; dokonano segregacji i nadano sygnatury nowoprzyjętym aktom TNK i PAU; zindeksowano 4 jednostki akt TNK /indeksy: osobowy, rzeczowy i geograficzny/ oraz korespondencję Sekretariatu Generalnego PAU z lat 1945-1949 /indeks osobowy/; kontynuowano przepisywanie wypożyczonego indeksu osobowego do "Rocznika AU i PAU" /litery K - Pi/.

W dziale III sporządzono wstęp do inventarza materiałów J. Grzegorzewskiego /38 j.a. ok. 0,40 mb./, uporządkowano i sporządzono inventarz kartkowy materiałów A. Battaglii /12 j.a. ok. 0,25 mb./, przeprowadzono wstępną segregację i sporządzono spisy materiałów H. Świdzińskiego /57 j.a., ok. 2 mb. + 3 pudła klisz i zdjęć, 80 map/ oraz dodatkowych materiałów W. Goetla /260 j.a. ok. 8,20

mb./, i Z. Grodzińskiego /53 j.a., ok. 2,40 mb./; podjęto pracę nad sporządzeniem spisu materiałów H. Dobrowolskiego /54 j.a., ok. 3,50 mb./.

W Oddziale poznańskim uporządkowano i zinventaryzowano wraz ze wstępem spuściznę W. Skalskiego /30 j.a., ok. 0,25 mb./, zakończono opracowywanie inwentarza spuścizny W. Kowalenki /90 j.a., ok. 1,50 mb/, opracowano inwentarz ciągły materiałów M.Z. Jedlicznego /85 j.a., ok. 1 mb./, oraz wstępnie uporządkowano do zakupu i sporządzono tymczasowe spisy materiałów T. Cypriana /60 poz. ok. 2 mb./ i K. Kolańczyka /150 poz., ok. 5 mb./ oraz przejęto do zakupu i część spuścizny Z. Grota /240 poz. 5,50 mb. z czego spisano 4 mb./. Kontynuowano indeksowanie do inwentarza kartkowego materiałów S. Helsztyńskiego. Sporządzano też karty do scalonej kartoteki korespondencji w Archiwum PAN w Warszawie. Nadal gromadzono i uzupełniano teczkę biograficzne i zagadnieniowe dotyczące wielkopolskiego środowiska naukowego oraz meliorowano ich układ. Uzupełniono kartotekę zespołów. Opracowano wykaz spuścizn, które ewentualnie przewiezione będą z Archiwum PAN w Warszawie do Oddziału w Poznaniu.

W Oddziale śląskim w Wodzisławiu uporządkowano i zinventaryzowano spuściznę J.K. Zaremby /wraz z dopływem 300 j.a., ok. 4,50 mb./. Wstępnie uporządkowano i spisano materiały K. Burzyńskiego /30 poz., ok. 2,50 mb./ i Cz. Thulie /53 poz., 1,50 mb./, te ostatnie przygotowując do zakupu. Na podstawie ustaleń Komisji Metodycznej ulepsowano inwentarz S. Szpilczyńskiego oraz b. Centrum Badań Naukowych PAN w Katowicach.

2. Opieka nad narastającym zasobem

W ramach nadzoru nad narastającym zasobem Oddziały przeprowadziły wizytacje w placówkach i komórkach PAN i w towarzystwach naukowych dotowanych przez PAN, połączone z reguły z udzielaniem odpowiednich konsultacji. Oddział krakowski przeprowadził 7 wizytacji i 4 instruktaże; 2 razy współpracowano przy opracowywaniu 2 wykazów akt. Uzupełniono i uporządkowano kartotekę ⁹⁰ jednostek organizacyjnych, komitetów, komisji i towarzystw naukowych podlegających opiece Oddziału Archiwum PAN w Krakowie. Rozpoczęto inwentaryzację kartkową akt Zespołu Badawczego Dziejów Oświaty w latach okupacji hitlerowskiej 1939-1945. Przejrzano około 1,50 mb., sporządzając 103 karty inwentarzowe.

Oddział poznański przeprowadził 3 wizytacje; udzielono też czterech konsultacji m.in. w sprawie prowadzenia archiwum w Instytucie Zachodnim w Poznaniu. Zaktualizowano wykaz placówek i jednostek organizacyjnych PAN objętych nadzorem Oddziału.

Oddział w Wodzisławiu przeprowadził 10 wizytacji oraz lustrację archiwalną Oddziału PAN w Katowicach. Kierownik Oddziału uczestniczył w corocznym brakowaniu akt tegoż Oddziału. W dniach 26-27.XI.86 dr Alina Gryciuk z Archiwum PAN w Warszawie przeprowadziła wizytację Oddziału Archiwum PAN w zakresie spraw kancelaryjnych i sprawowanej przezeń opieki nad narastającym zasobem archiwalnym w placówkach PAN.

3. Mikrofilmowanie i reprografia

Oddział w Krakowie przekazał do mikrofilmowania 6 dalszych ętek z materiałów R. Ingardena w ramach systematycznego mikrofilmowania tego zespołu. Oddział otrzymał z Archiwum PAN w Warszawie 212 rolek mikrofilmów /wraz ze spisem/ oraz 3251 sztuk fotografii nagrobków z cmentarzy krakowskich. Wykonano odbitki fotograficzne z przekazanych w depozyt Muzeum Fotografii w Krakowie 243 klisz szklanych z materiałów W. Kotwicza.

Oddział w Poznaniu wykonał dla użytkowników 290 klatek mikrofilmowych, 10 sztuk fotokopii, 705 sztuk kserokopii. Uzupełniano ewidencję zbiorów mikrofilmowych oraz przeprowadzono pracę kontrolno-inwentaryzacyjną mikrofilmów Oddziału, uzupełniano ich katalog kartkowy oraz zaprowadzono ewidencję zbiorów reprograficznych Oddziału.

4. Udostępnianie i popularyzacja zasobu

Oddział w Krakowie odnotował 401 odwiedzin 128 użytkowników. Udostępniono 1411 j.a., oraz 286 vol. z księgozbioru i 5 szpul mikrofilmów. Opracowano 40 kwerend. Wypożyczono poza Oddział 24 j.a., m.in. na wystawę poświęconą S. Pigionowi: "Z Komborni w świat". Wypożyczono do Oddziału 3 j.a. Urządzono 3 pokazy archiwalne dla praktykantów Archiwum Państwowego w Krakowie i studentów historii WSP. Opracowano wykaz spuścizn Oddziału wraz z krótką informacją o ich zawartości do "Rocznika Oddziału PAN w

Krakowie" pt. "Spuścizny i materiały uczonych polskich przechowywane w Oddziale Archiwum PAN w Krakowie /nabytki z lat 1955-1985/". Będzie on corocznie uzupełniany.

Ze zbiorów Oddziału poznańskiego korzystało 32 użytkowników. Odnotowano 105 odwiedzin. Udostępniono łącznie 693 jednostki archiwalne, 108 vol. z księgozbioru i 7 szpul mikrofilmów, kilkakrotnie kartoteki i kolekcje wyekinków. 11 razy wypożyczano akta na zewnątrz /łącznie 35 j.a./. Oddział opracował 8 kwerend pisemnych i 24 na miejscu. Opracowano wykaz tematów zgłoszonych w 1985 r. w pracowni naukowej przez użytkowników. Wybrano 20 eksponatów na wystawę poświęconą doc. J. Horowskiemu w 10 rocznicę jego śmierci /11-30.VI.86/ zorganizowaną przez Instytut Filologii Klasycznej UAM. Przygotowano syntetyczną informację o Oddziale dla Ośrodka Informacji Naukowej PAN /pracownia w Poznaniu/ oraz dla kolejnego wydania informatora o placówkach PAN w Poznaniu i Wielkopolsce. Przy współpracy doc. B. Piotrowskiego z UAM nagrano audycję radiową o ks. Stanisławie Kozierowskim i znaczeniu jego badań nad Słowiańszczyzną Zachodnią. Emitowana ona była w programie lokalnym /12 V/ oraz w IV programie ogólnopolskim /24 V/. Wzmiankę o Oddziale zawierał artykuł A. Marciniakowej w "Gazecie Poznańskiej" z 6.06.1986 r. W Oddziale w Wodzisławiu zanotowano 14 odwiedzin 3 użytkowników. Załatwiono 2 kwerendy pisemne i kilka telefonicznych. 2 razy wypożyczano materiały na zewnątrz, 2 razy sprowadzano też materiały z innych zbiorów. Przygotowano obszerną informację o placówce, pt. "Bogaty materiał, ciekawe plany"; ukazała

się ona w nr 2 z 8.I.1986 r. w lokalnym tygodniku "Nowiny". Notatka pt. "Archiwum PAN działa w Wodzisławiu Śląskim" ukazała się w nr 17 z 21.I.1986 r. w "Trybunie Robotniczej". Opracowano również zwięzłą informację o Oddziale do wydawanego co 3 lata przez Oddział PAN w Katowicach Informatora o placówkach PAN działających w województwie katowickim, bielsko-bialskim, częstochowskim i opolskim. Pracownicy Oddziału udzielili 5.V. wywiadu, który w postaci 15-minutowej audycji radiowej nadany został w programie lokalnym rozgłośni katowickiej 27.V. "Z dala od centrum" oraz w 30-minutowej audycji w IV programie ogólnopolskim 12.VI. pt. "W kręgu Humanistyki".

5. Księgozbiory podręczne Oddziałów wzbogaciły swoje zasoby: krakowski - o 234 vol., osiągając na dzień 31.12.- 2310 vol., poznański - o 83 vol., osiągając na 31.12.- 2172 vol., zaś księgozbiór podręczny Oddziału w Wodzisławiu wzrósł o 52 vol. i osiągnął liczbę 411 vol.

6. Zebrania i narady

W Oddziałach odbyło się kilka zebrań roboczych związanych m.in. z wizytacjami dyrekcji i przedstawicieli Archiwum PAN w Warszawie. W dniu 21.V. odbyła się wizytacja Oddziału Archiwum PAN w Poznaniu, w której wziął udział dyrektor Archiwum PAN, dr K. Krzos oraz dr Alina Gryciuk i dr J.A. Igliński. Wyniki wizytacji omówiono na posiedzeniu Kolegium Archiwum PAN w Warszawie 15.X.86.

7. Współpraca z innymi instytucjami

Oddziały terenowe Archiwum PAN utrzymują żywe kontakty z miejscowymi Oddziałami PAN /m.in. udział w zebraniach Oddziałów/ i ich placówkami, zwłaszcza bibliotekami PAN, a także wyższymi uczelniami. Ścisłe kontakty utrzymywane są także z archiwami państwowymi oraz towarzystwami naukowymi. Kierowniczka Oddziału w Poznaniu dr A. Marciniak brała udział w kilku sesjach naukowych Oddziału PAN oraz w spotkaniu poświęconym omówieniu uchwał III Kongresu Nauki Polskiej i ich konsekwencji dla środowiska poznańskiego - zorganizowanym przez Prezydium Oddziału PAN w Poznaniu.

Oddział w Wodzisławiu współpracował z Towarzystwem Miłośników Wodzisławia. Pod jego patronatem Kierownik Oddziału zorganizował z okazji "Dni Wodzisławia Śląskiego" sesję popularno-naukową poświęconą 65 rocznicy III powstania śląskiego. 19.XII.86 r. kierownik Oddziału omawiał z dyrektorem Archiwum Państwowego w Katowicach, mgr A. Kałużą sprawę udostępniania przez to Archiwum użytkownikom materiałów pochodzących z Oddziału Archiwum PAN w Wodzisławiu.

Załącznik nr 1

NABYTE ARCHIWUM PAN W 1986 ROKU

W a r s z a w a

Dział II

Materiały PAN na podstawie 7 spisów zdawczo-odbiorczych, w tym 221 taśm magnetofonowych ok. 17,05 mb.

Dział III

1. Wł. Araszkiewicz /budownictwo lotnicze/ ok. 3,75 mb.
2. S. Bukowski /historia techniki/ ok. 0,05 mb.
3. T. Cieślak /historia/ ok. 0,05 mb.
4. J. Palkowski /tłumaczenie pracy o hydraulice/ ok. 0,05 mb.
5. L. Gecow /medycyna/ ok. 0,05 mb.
6. B. Leśnodorski /historia, historia prawa/ ok. 1,75 mb.
7. S. Śreniowski /historia/ ok. 1,90 mb.

Pozycje 2 i 5 - dary, pozycja 1,3,4,6,7 - zakupy.

Materiały dodatkowe

1. K. Bassalik /mikrobiologia/ ok. 0,05 mb.
2. W. Chodźko /medycyna/ ok. 0,30 mb.
3. Konstanty Górski /testament/ ok. 0,01 mb.
4. B. Nawroczyński /pedagogika/ ok. 0,50 mb.
5. L. Petrażycki /filozofia prawa/ ok. 0,40 mb.
6. N. Rojcka /meteorologia, geofizyka/ ok. 0,05 mb.
7. J. Rużyło-Stasiakowa /historia literatury/ ok. 0,02 mb.
8. R. Taubenschlag /papirologia prawnicza/ ok. 0,01 mb.
9. J. Trzebiński /botanika/ ok. 0,01 mb.

10. A. Wolff /historia, archiwistyka/ ok. 0,35 mb.

Pozycje 1,3,4,6,7 - dary, pozycje 2,5,10 - zakup, pozycje 8 i 9 - przekazanie.

Oddział w Krakowie

Dział I

1. Akta Oddziału Archeologii i Sztuk Pięknych TNK z lat 1850-1877 ok. 0,07 mb.
2. Akta Komisji Balneologicznej TNK z 1861 r. ok. 0,03 mb.
3. Akta Komisji Archeologicznej AU z lat 1873-1891 ok. 0,08 mb.
4. Akta Komisji Antropologicznej i Etnograficznej AU /w tym księga protokołów z lat 1874-1903/ ok. 0,55 mb.
5. Akta Komisji Fizjograficznej AU i PAU /Sekoja Geologiczna z lat 1892-1908, 1936/ ok. 0,05 mb.
6. Księga protokołów Wydziału III AU z lat 1895-1906 ok. 0,02 mb.
7. Księga protokołów i akta Komisji Fizjograficznej AU z lat 1873-1913 ok. 0,04 mb.
8. Akta Komitetu Łaciny Średniowiecznej PAU z lat 1920-1952 ok. 0,10 mb.

Dział II

Akta 6 placówek i jednostek organizacyjnych Oddziału PAN w Krakowie /m.in. akta Zespołu Badawczego Dziejów Oświaty w latach okupacji hitlerowskiej 1939-1945/ ok. 16,15 mb.

Dział III

1. A. Battaglia /inżynieria górnicza/ 12 j.a. ok. 0,25 mb.
2. W. Krach /geologia/ 5 j.a. ok. 0,15 mb.

Poz. 1.- dar, poz. 2 - przekazanie

Materiały dodatkowe

1. J. Dudziak /geologia/ 1 j.a. ok. 0,02 mb.
2. J. Dybiec /historia nauki i oświaty/ 11 j.a. ok. 0,35 mb.
3. W. Goetel /geologia, zoologia/ ok. 260 j.a. ok. 8,20 mb.
4. Z. Grodziński /zoologia/ 53 j.a. ok. 2,40 mb.
5. M. Plezia /filologia klasyczna/ 1 j.a. ok. 0,05 mb.
6. Lidia Winniczuk /filologia klasyczna/ ok. 0,15 mb.

Pozycje 1,2,5,6 - dary, poz. 3 i 4 - zakupy

Oddział w PoznaniuDział III

1. T. Cyprian /prawo międzynarodowe/ ok. 2,00 mb.
2. A. Czekalska /geologia/ ok. 2,80 mb.
3. W. Jedlina-Jacobson /historia/ ok. 0,08 mb.
4. K. Kolańczyk /prawo rzymskie/ ok. 5,00 mb.

Pozycje 1,2,4 - zakup, pozycja 3 - dar

Materiały dodatkowe

1. K. Malinowski /historia sztuki, muzeologia/ ok. 0,20 mb.
2. K. Tymieniecki /historia/ ok. 0,15 mb.

Obie pozycje - dary

Oddział w Wodzisławiu Śl.Dział III

1. W. Burzyński /konstrukcje mostowe/ - dar ok. 2,00 mb.
2. Cz. Thullie /architektura/ - zakup ok. 1,50 mb.

Materiały dodatkowe

1. J. K. Zaremba /historia literatury/ - dar ok. 0,50 mb.

Załącznik nr 2

WYKAZ PRAC I PUBLIKACJI NAUKOWYCH

I. Opracowania, artykuły i recenzje publikowane

1. J. Bugajski /rec./ - "Archivalische Zeitschrift", t.76: 1980; "Mitteilungen der Steiermärkischen Landesarchiv", t.32 i 33. "Archeion" t.80: 1986 s. 265-267, 276-277.
2. S.Chankowski - Materiały Jana Miklaszewskiego. "Biuletyn Archiwum PAN" nr 27:1984 /wyd.1986/ s.101-105.
3. - Nabytki Archiwum PAN w 1985 roku. "Kwartalnik Historii Nauki i Techniki" 1986 nr 3/4 s. 829-839.
4. T.Dymaczewski - Materiały Marzeny Pollakówny /P. III-46/. "Biuletyn Archiwum PAN", nr 28: 1985 /wyd. 1986/ s.81-103.
5. H.Dymnicka-Wołoszyńska - Materiały Emila Kipy, "Biuletyn Archiwum PAN" nr 28: 1985 /wyd. 1986/ s. 51-66.
6. H.Dymnicka-Wołoszyńska, A. Marciniakowa: - Konferencja grupy roboczej współpracy międzynarodowej do opracowania informacji retrospektywnej w archiwach akademii nauk krajów socjalistycznych. Bratysława 10-14.12.1984.

- "Biuletyn Archiwum PAN" nr 28: 1985 /wyd. 1986/ s. 1-26.
7. A.Gryciuk /rec./ - Z.Landau, J.Tomaszewski: Sprawa Żyrardowska. Przyczynek do dziejów kapitałów obcych w Polsce międzywojennej. Warszawa 1983. "Rocznik Łódzki" t. 26: 1986 s.283-285.
 8. - Żyrardowskie ABC. "Życie Żyrardowa" nr 2-6 styczeń-luty 1986 r.
 9. - Instytucje kredytowe w Żyrardowie. "Życie Żyrardowa" nr 31-34, lipiec-sierpień 1986 r.
 10. A.Marciniakowa - Stanisław Helsztyński a Wielkopolska. "Gazeta Poznańska - Magazyn" z 6.06.1986 s. 11.
 11. J.Mizikowski - Materiały Stanisława Antoniewskiego. "Biuletyn Archiwum PAN" nr 27: 1984 /wyd.1986/ s.22-35.
 12. - Materiały Zygmunta Golonki. "Biuletyn Archiwum PAN" nr 27: 1984 /wyd. 1986/ s.36-61.
 13. - Materiały Lucjana Kaznowskiego. "Biuletyn Archiwum PAN" nr 27:1984 /wyd.1986/ s.62-75.
 14. P.Porwol - 1920-1985. 65 lat Wodzisławskiego Okręgu Polskiego Związku Chórów i Orkiestr. Wodzisław Śl. 1985.Wyd. Zarząd Wodzisławskiego Okręgu

- PZChIO oraz Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego w Wodzisławiu Śl., ss.16.
15. - Józef Wajda 1849-1923. Książka, poseł, działacz społeczno-narodowy. Katowice 1986. Wyd. Katowickie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, ss.16.
16. - Bogaty materiał, ciekawe plany, "Nowiny", nr 2 z 8.I.1986 r.
17. - Archiwum PAN działa w Wodzisławiu Śląskim, "Trybuna Robotnicza" nr 17 z 21.I.1986 r.
18. - Informacja o Oddziale Archiwum PAN w Wodzisławiu Śl. W: Informator o placówkach Polskiej Akademii Nauk według stanu na dzień 30.IX.1986 r. Katowice 1986. Oddział PAN w Katowicach, s.31-33.
19. P.Porwoł wraz z B.Cimałą i W.Wieczorkiem - Wypisy do dziejów Rybnika i Wodzisławia Śląskiego. Opole 1985. Wyd. Instytut Śląski w Opolu, ss.288
20. P.Porwoł wraz z B.Grzegorzkiem i Z.Kolarczykiem - Po 35 latach ... Wodzisław Śl. 1986. Wyd. I Liceum Ogólnokształcącego im.14 Pułku Powstańców Śląskich w Wodzisławiu Śl.
21. E.Sztraj - Materiały Tadeusza Makowieckiego.

"Biuletyn Archiwum PAN" nr 28:

1985 /wyd. 1986/ s. 67-80.

II. Opracowanie, referaty i recenzje nie publikowane

1. Z. Bonarowska - Aparat naukowo-informacyjny do zespołów TNK i PAU - referat na konferencji w Bratysławie w czerwcu 1986 r.

2. H.Dymnicka-Wołoszyńska - "Aparat naukowo-informacyjny do zespołów akt towarzystw naukowych w Archiwum PAN".

referat na konferencji w Bratysławie w czerwcu 1986 r.

3. - 7 życiorysów członków rodu Radziwiłłów dla PSB.

4. T.Epsztein - Wspomnienia Tadeusza Z. Epszteina /ojca/ pt. "Historia mojej rodziny".

5. A.Gryciuk - "Industrializacja Zachodniego Mazowsza w latach 1864-1918" - fragment pracy habilitacyjnej.

6. - referat pt. "Paweł Hulka-Laskowski w obronie robotników Żyrardowa /1926-1934/" wygłoszony 24.10.1986 na sesji naukowej pt. "Paweł Hulka-Laskowski - pisarz z robotniczym rodowodem".

7. - referat pt. "Stan badań nad dziejami Żyrardowa" wygłoszony 10.12.1986 na sesji popularno-naukowej z okazji 70-lecia nadania praw miejskich dla Żyrardowa.

8. - "Przepisy kancelaryjno-archiwalne i zabezpieczenie dokumentacji w Polskiej Akademii Nauk" - komunikat na I Pow-

szechnym Zjeździe Archiwistów Polskich w Przemysłu w sierpniu 1986 r.

9. - komunikat poświęcony nadzorowi nad narastającym zasobem archiwalnym PAN w świetle ustawy z 14.07.1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach - wygłoszony podczas II Międzynarodowej Letniej Szkoły Archiwistów archiwów akademii nauk krajów socjalistycznych w Baku 4-12, 09.1986.
10. - recenzja wydawnicza III zeszytu "Materiałów i dokumentów do dziejów nauki polskiej w czasie II wojny światowej" pod red. Z.Kolankowskiego i L. Łosia, ss. 331.
11. J.A.Igielski - Użytkownicy materiałów archiwalnych i zarys ich potrzeb informacyjnych - rozprawa doktorska obroniona na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu 4.11.1986 r.
12. - Użytkownicy i wykorzystanie materiałów archiwalnych w Polsce na tle innych krajów - referat wygłoszony na I Powszechnym Zjeździe Archiwistów Polskich w Przemysłu 28.08.1986 r.
13. P.Porwol - III powstanie śląskie na ziemi wódziskowskiej - referat na sesji popularnonaukowej poświęconej 65 rocznicy tego wydarzenia, podczas obchodów XVIII Dni Wódziskowa Śl., 19.09.1986.

Inwentarze zespołów archiwalnych
ogłoszone w numerach 1-28 "Biuletynu Archiwum PAN
/układ chronologiczny/

	str
Nr 1/1959/	
Towarzystwo Naukowe Warszawskie /1907-1953/ /H. Dymnicka/	21- 77
Nr 3 /1960/	
- Materiały Aleksego Bachulskiego /M. Flis/	33- 39
- Materiały Stanisława Borowskiego /Z.K./	44- 48
- Materiały Olgierda Górki /M. Wrzaskowa/ Materiały Stanisława Kętrzyńskiego /S.Chankowski/	50- 61 64- 69
- Materiały Adama Kłodzińskiego /H. Dymnicka/	69- 71
- Materiały Jerzego Manteuffla /S. Chankowski/	73- 77
- Materiały Władysława Namysłowskiego /M. Wrzaskowa/	77- 86
- Materiały Eugeniusza Przybyszewskiego /M.F./	86- 89
- Materiały Heleny Salskiej /S. Chankowski/	89- 93
- Materiały Adama Skalkowskiego /M. Wrzaskowa/	93-109
Nr 4 /1961/	
- Materiały Wisławy Knapowskiej /H. Zubalowa/	31- 71

- Materiały Artura Śliwińskiego	72-126
/S. Chankowski/	
Nr 5 /1962/	
- Akta I Kongresu Nauki Polskiej /1949-1951/	23- 70
/M. Wrzowska/	
Nr 6 /1963/	
- Akta Polskiego Towarzystwa Historycznego	
/1886-1939, 1947-1968/	39- 79
/H. Dymnicka - M. Wrzowska/	
- Materiały Antoniego Wróblewskiego	80-127
/J. Szajbel/	
Nr 7 /1964/	
- Materiały Janusza Iwaszkiewicza	33- 53
/S. Chankowski/	
- Materiały Aleksandra Lednickiego	54- 70
/M. Wrzowska/	
- Materiały Zygmunta Noczańskiego	71- 93
/Z. Wardęska/	
- Materiały Ludwika Skubiszewskiego	94-105
/J. Szajbel/	
Nr 8 /1965/	
- Materiały Tadeusza Mańkowskiego	13- 54
/A. Kamiński/	
- Materiały Viktora Ormickiego	55- 78
/O. Staroń/	
- Materiały Edwarda Schechtla	79- 96
/A. Marciniak/	
Nr 9 /1966/	
- Materiały Kazimierza Bassalika	35- 54
/S. Chankowski/	

- Materiały Ludwika Ręgorowicza	55- 81
/M. Wrzowska/	
- Materiały Adama Szymańskiego	82- 87
/H. Obuchowska-Pysioła/	
Nr 10 /1967/	
- Materiały Viktora Schramma	20-106
/A. Marciniak/	
Nr 11 /1968/	
- Akta Komisji Naukowej Obchodu Roku	
Mickiewicza PAN /1953-1956/	30- 64
/H. Dymnicka/	
- Materiały Antoniego Artymiaka	65- 85
/S. Chankowski/	
- Materiały Ludwika Chmaja	86-111
/R. W. Wołoszyński/	
- Materiały Eugeniusza Dziewulskiego	112-120
/A. Brachfogel/	
- Materiały Władysława Dziewulskiego	121-148
/M. Wrzowska/	
Nr 12 /1969/	
- Materiały Witolda Chodźki	40- 81
/M. Wrzowska/	
- Materiały Franciszka Czubalskiego	82- 97
/M. Wrzowska/	
Nr 13 /1970/	
- Materiały Józefa Grodeckiego i Katarzyny	
Grodeckiej	26- 84
/M. Wrzowska/	

- Materiały Stefana Rygla 85-117
/S. Chankowski/
- Materiały Bożeny Stelmachowskiej 118-161
/J. Szajbel/
- Nr 14 /1971/
- Materiały Joachima Metallmanna 18- 26
/R. Majkowska/
- Materiały Antoniego Peretiatkowicza 27- 66
/A. Marciniak/
- Materiały Tadeusza Strumilli 67-105
/R. Wojciechowska/
- Materiały Zygmunta Zawirskiego 106-125
/A. Woltanowski/
- Nr 15 /1972/
- Materiały Bronisława Dembińskiego 11- 71
/K. Dopierała/
- Materiały Włodzimierza Dzwonkowskiego 72-100
/H. Dymnicka/
- Materiały Wiktora Hahna 101-182
/M. Wrzowska/
- Nr 16 /1973/
- Materiały Ludwika Eckerta 26- 52
/M. Wrzowska/
- Materiały Tadeusza Kowalskiego 53- 99
/J. Poradzisz/
- Materiały Feliksa Kazimierza 100-125
Terlikowskiego /M. Adamczewska/
- Nr 17 /1974/
- Materiały Bronisława Pawłowskiego 39- 48
/H. Dymnicka-Wołoszyńska/

- Materiały Edmunda Jana Reymana 49- 81
/J. Mizikowski/
- Materiały Stanisława Tynca 82-125
/M. Wrzowska/
- Nr 18 /1975/
- Materiały Stanisława Karwowskiego 19- 41
/J. Szajbel/
- Materiały Jerzego Landego 42- 54
/J. Mizikowski/
- Materiały Mariana Nagdańskiego 55- 62
/E. Sztraj/
- Materiały Michała Rawity-Witanowskiego 63-124
/H. Dymnicka-Wołoszyńska/
- Nr 19 /1976/
- Materiały Kazimierza Abgarowicza 24- 35
/M. Adamczewska/
- Materiały Aleksandra Kozikowskiego 36- 54
/A. Marciniak/
- Materiały Edwarda Lubicz-Niezabitowskiego 55- 63
/Z. Wardęska/
- Nr 20 /1977/
- Materiały Jana Dembowskiego 10- 32
/M. Wrzowska/
- Materiały Mariana Gieysztora 33- 54
/A. Brachfogel/
- Materiały Teodora Marchlewskiego 55- 81
/A. Brachfogel/

Nr 21 /1978/

- Materiały Władysława Abrahama 41- 54
/E. Sztraj/
- Materiały Stefana Bałaya 55- 93
/M. Wrzowska/
- Materiały Natalii Gąsiorowskiej-Grabowskiej 94-116
/J. Mizikowski/
- Materiały Wincentego Stysia 117-153
/M. Wrzowska/

Nr 22 /1979/

- Materiały Włodzimierza Demetrykiewicza 35- 59
/R. Majkowska/
- Materiały Kazimierza Drewnowskiego 60- 78
/E. Sztraj/
- Materiały Stanisława Kossutha 79-106
/P. Porwol/
- Materiały Bronisława Niklewskiego 107-144
/M. Adamczewska-Jackowiak/

Nr 23 /1980/

- Materiały Andrzeja Grodka 31-101
/M. Wrzowska/
- Materiały Janusza Wołoszyńskiego 102-150
/H. Dymnicka-Wołoszyńska/

Nr 24 /1981/

- Materiały Adolfa Joszta 15- 42
/M. Wrzowska/
- Materiały Kazimierza Rodowicza 43- 52
/C. Staron/

- Materiały Czesława Zakaszewskiego 53- 74
/J. Mizikowski/

Nr 25 /1982/

- Materiały Władysława Dybowskiego 21- 44
/M. Wrzowska i L. Litwa/
- Materiały Ludwika Hirszfelda i Hanny Hirszfeldowej /M. Wrzowska i L. Litwa/ 45-148

Nr 26 /1983/

- Materiały Stanisława Kozierowskiego 8- 87
/J. Latzke/
- Suplement do inwentarza materiałów Kazimierza Drewnowskiego /E. Sztraj/ 88- 98

Nr 27 /1984/

- Materiały Stanisława Antoniewskiego 22- 35
/J. Mizikowski/
- Materiały Zygmunta Golonki 36- 61
/J. Mizikowski/
- Materiały Lucjana Kaznowskiego 62- 75
/J. Mizikowski/
- Materiały Tymoteusza Łuniewskiego 76-100
/M. Wrzowska/
- Materiały Jana Miklaszewskiego 101-105
/S. Chankowski/

Nr 28 /1985/

- Materiały Stefana Ehrenkreutza 29- 40
/A. Brachfogel/
- Materiały Witolda Kamienieckiego 41- 50
/M. Wrzowska/

- Materiały Emila Kipy 51- 66
/H. Dymnicka-Wołoszyńska/
- Materiały Tadeusza Makowieckiego 67- 80
/E. Sztraj/
- Materiały Marzeny Pollakówny 81-103
/T. Dymaczewski/

Inwentarze zespołów archiwalnych
ogłoszone w numerach 1-28 "Biuletynu Archiwum PAN"
/w układzie alfabetycznym/

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Abgarowicz Kazimierz	19	24- 35
Abraham Władysław	21	41- 54
Antoniewski Stanisław	27	22- 35
Artymiak Antoni	11	65- 85
Bachulski Aleksy	3	33- 39
Baley Stefan	21	55- 93
Bassalik Kazimierz	9	35- 54
Borowski Stanisław	3	44- 48
Chmaj Ludwik	11	86-111
Chodźko Witold	12	40- 81
Czubalski Franciszek	12	82- 97
Dembinski Bronisław	15	11- 71
Dembowski Jan	20	10- 32
Demetrykiewicz Włodzimierz	22	35- 59
Drewnowski Kazimierz	22, 26	60-78, 88-98
Dykowski Władysław	25	21- 44
Dziewulski Eugeniusz	11	112-120
Dziewulski Władysław	11	121-148
Dzwonkowski Włodzimierz	15	72-100
Eckert Ludwik	16	26- 52
Ehrenkreutz Stefan	28	29- 40
Gąsiorowska-Grabowska Natalia	21	94-116

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Gieysztor Marian	20	33- 54
Golonka Zygmunt	27	36- 61
Górka Olgierd	3	50- 61
Grodecki Józef i Katarzyna	13	26- 84
Grodek Andrzej	23	31-101
Hahn Viktor	15	101-182
Hirszfeldowie Ludwik i Hanna	25	45-148
Iwaszkiewicz Janusz	7	33- 53
Joszt Adolf	24	15- 42
Kamieniecki Witold	28	41- 50
Karwowski Stanisław	18	19- 41
Kaznowski Lucjan	27	62- 75
Kętrzyński Stanisław	3	64- 69
Kipa Emil	28	51- 66
Kłodziński Adam	3	69- 71
Knapowska Wysława	4	31- 71
Komisja Naukowa Obchodu Roku		
Nickiewicza PAN /1953-1956/	11	30- 64
Kossuth Stanisław	22	79-106
Kowalski Tadeusz	16	53- '99
Kozierowski Stanisław	26	8- 87
Kozikowski Aleksander	19	36- 54
Lande Jerzy	18	42- 54
Lednicki Aleksander	7	54- 70
Lubiec-Niezabitowski Edward	19	55- 63
Luniewski Tymoteusz	27	76-100
Magdański Marian	18	55- 62

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Nakowiecki Tadeusz	28	67- 80
Nanteuffel Jerzy	3	73- 77
Mańkowski Tadeusz	8	13- 54
Marchlewski Teodor	20	55- 81
Metallman Joachim	14	18- 26
Miklaszewski Jan	27	101-105
Moczarski Zygmunt	7	71- 93
Namysłowski Władysław	3	77- 86
Niklewski Bronisław	22	107-144
Orwicki Wiktor	8	55- 78
Pawłowski Bronisław	17	39- 48
Peretiatkowicz Antoni	14	27- 66
Pierwszy Kongres Nauki		
Polskiej /1949-1951/	5	23- 70
Pollakówna Marzena	28	81-103
Polskie Towarzystwo		
Historyczne /1886-1939, 1947-1968/	6	39- 79
Przybyszewski Eugeniusz	3	86- 89
Reyman Edmund Jan	17	49- 81
Ręgorowicz Ludwik	9	55- 81
Rodowicz Kazimierz	24	42- 52
Rygiel Stefan	13	85-117
Salska Helena	3	89- 93
Schechtel Edward	8	79- 96

Nazwisko lub nazwa	Nr Biuletynu Archiwum PAN	Strony
Schramm Wiktor	10	20-106
Skalkowski Adam	3	93-109
Skubiszewski Ludwik	7	94-105
Stelmachowska Bożena	13	118-161
Strumillo Tadeusz	14	67-105
Styś Wincenty	21	117-153
Szymański Adam	9	82- 87
Śliwiński Artur	4	72-126
Terlikowski Feliks	16	100-125
Towarzystwo Naukowe		
Warezawskie /1907-1953/	1	21- 77
Tyne Stanisław	17	82-125
Witanowski Michał, Rawita	18	63-124
Woliński Janusz	23	102-150
Wróblewski Antoni	6	80-127
Zakaszewski Czesław	24	53- 74
Zawirski Zygmunt	14	106-125

SPIS TREŚCI

Hanna Dymnicka-Wołoszyńska: Drugie posiedzenie grupy roboczej współpracy międzynarodowej do opracowania informacji retrospektywnej w archiwach akademii nauk krajów socjalistycznych /Bratysława 16-20 czerwca 1986/	
Alina Gryciuk: II Międzynarodowa Letnia Szkoła Archiwistów akademii nauk krajów socjalistycznych /Baku 4 - 12 września 1986/	15
Inwentarze archiwalne	19
Bożena Krzyżtoporska: Materiały Stefana Drzewieckiego	21
Maria Tajchman: Materiały Władysława Folkierskiego	29
Opracowanie zbiorowe pod kierunkiem Hanny Dymnickiej-Wołoszyńskiej: Materiały Alfreda Liebfelda	39
Redakcja: Materiały Tadeusza Miłobędzkiego ..	61
Sprawozdanie z działalności Archiwum PAN za rok 1985	73
Sprawozdanie z działalności Archiwum PAN za rok 1986	93
Inwentarze zespołów archiwalnych ogłoszone w numerach 1 - 28 Biuletynu Archiwum PAN /układ chronologiczny/	119
Toż /układ alfabetyczny/	127